

Výstavba interního pavilonu se blíží k závěru. Pohled do prostorů metabolické JIP (konec března t. r.).
Foto Ing. Jiří Bobr

NĚKTERÉ KLINIKY ČEKÁ STĚHOVÁNÍ

Doc. MUDr. Leoš Heger, CSc.

Výstavba pavilonu interních oborů se blíží k závěru. Ke kolaudaci a předání celého díla dojde pravděpodobně ještě před letními prázdninami a na období července a srpna t. r. je již připraven itinerář stěhování, které by mělo soustředit většinu pracovišť interen v nové budově. Složitá jednání a propočty potřebných kapacit, která za vedení nemocnice organizoval náměstek ředitele MUDr. Petr Tilšer, vedla nakonec ke konsensu a výsledná podoba rozmístění pracovišť, která nebudou v novostavbě, bude následující:

Ve stávající budově Kliniky gerontologické a metabolické (KGM) bude umístěna celá Plicní klinika. Ve zbývajících prostorech zde bude ještě jedna stanice I. interní kliniky, celá gerontologie (včetně gerontologické intenzivní péče) a také ambulance Ústavu klinické imunologie a alergologie, kde se prolíná řada pacientů s bronchiálním astmatem s pacienty Plicní kliniky. Laboratoře KGM budou přemístěny do budovy laboratoří (č. 22), ze které se do nového pavilonu odstěhuje celá gastroenterologie a hepatologie II. interní kliniky (Komplementární centrum vnitřního lékařství). Oddělení klinické hematologie a endokrinologie, které jsou rovněž součástí II. interní kliniky, budou definitivně lokalizovány v pavilonu prof. Jana Bašteckého.

Stěhování nejvíce postihne Plicní kliniku, která se po vystěhování staré budovy I. interní kliniky do ní dočasně přesune z Pospíšilovy třídy. K ní se přidá i gerontologie, aby uvolnila pro rekonstrukci v hodnotě několika desítek milionů

SLOVA

K ZAMYŠLENÍ

„Komunikace jako spojení uzlů nebo dvou partnerů vyjadřuje také skutečnost odlišnosti »prvků systému«: systém má své prvky a chování systému je determinováno programy chování těchto prvků, to na jedné straně. Na straně druhé, či spíše jako podmínka nutná, je komunikace programů těchto prvků, tedy komunikace chování těchto prvků. Tak to aspoň formulujeme v kybernetice. Z toho potom ovšem vyplývá, že soudružnost systému (a budu-li konkrétní – podnikové soustavy) vychází ze sladění a porozumění programů chování – tedy i komunikace. A to je – podle mého soudu – typický projev toho, čemu říkáme etika. Vždyť etika není de facto nic jiného, než určitý projev soustav programů chování, norem a pravidel. Mám na mysli personální a sociální etiku, nikoli jen (individuální) osobní etiku. Čili etika v tomto slova smyslu je výrazem komunikace a participace v daném systému a v jeho chování. Nelze tedy oddělovat etiku od komunikace, protože jinak bychom vyrukovali s pojetím, že etika a komunikace jsou jenom výrazem či způsobem vyjádření konvence pojmenování a přenosu znaků v nějaké sémantice, syntaxi, gramatice a tak dále. Program přežití – a to je program etiky – je vázán na komunikaci (také v soustavě »příroda – lidé«) a má kardinální význam: ze všech hledisek – technických, ekonomických atp.“

„Koneckonců program není nic jiného, než uspořádanost kroků pro řešení nějaké úlohy... V tomto smyslu je komunikace nejen otázkou etiky, ale – v širším smyslu – otázkou kultury. A management – je přeci součástí kultury!“

Dva úryvky z promluvy Maxe Fischela na téma „Nedorozumění v komunikaci – ve vědě a řízení“. In: *Rozpravy o řízení*. Praha: Naše vojsko, 1996, s. 86-87.

Kč budovu KGM. Tato akce vzbuzuje určité otazníky, protože se jedná o objekt ze sedmdesátých let, tedy relativně nový. Důvodem je neutěšený stav instalací z doby velmi nekvalitní výstavby a mj. nutnost odbourat sesedající se svah s vjezdovou komunikací, ústící do vysoko položeného ambulantního podlaží. Zejména je však potřeba přestavět jednotky intenzivní péče, které již neodpovídají stávajícím požadavkům a které v panelové budově, původně určené pro Léčebnu dlouhodobě nemocných, byly počátkem devadesátých let levně a provizorně vestavovány.

Přestavby a dislokace dalších klinik, které se dostanou do pohybu po osídlení nového interního pavilonu, se staly obecně předmětem velmi kontroverzních debat. Již prodiskutované záležitosti byly opakovaně zpochybnovány a neustále se vracela do hry jiná a jiná řešení, podložená sice legitimními, ale vysoce individuálními zájmy jednotlivých pracovišť, které ne vždy kopírovaly zájmy celku. Vedení nemocnice se proto z praktických důvodů rozhodlo do celého problému zasáhnout radikálněji a jednoznačně jej rozhodnout, byť konečné řešení může být vždy jen určitým kompromisem mezi potřebami a zájmy jednotlivých klinik a finančními možnostmi nemocnice.

Aby byl celý proces rozhodování z části demokratický a hlavně jednoznačně průhledný, byla po předběžných rozpravách a po shrnutí všech požadavků, potřeb a zásadně nevhodných variant uspořádána začátkem března letošního roku veřejná rozprava s následným zasedáním poradního sboru, který hlasoval o jednotlivých variantách. Výsledky hlasování nakonec potvrdilo kolegium ředitele FN a výsledkem je cca pětiletá strategie, podle které se bude ve výstavbě a rekonstrukcích pokračovat.

Nejprve bude zahájena již zmiňovaná přestavby budovy KGM a po definitivním přestěhování Plicní kliniky a dalších oddělení do KGM bude do podruhé uvolněné budovy I. interny dočasně přemístěna Psychiatrická klinika, jejíž prostory jsou v nejhorsím stavu ve Fakultní nemocnici. Nevyhovují hygienicky, provozně, prostorově ani esteticky, nemluvě o řadě hrozících stavebních a technických havárií v případě provizorní přízemní stavby kliniky ze čtyřicátých, resp. šedesátých let. Bylo proto rozhodnuto stavět kliniku novou, v hodnotě cca 180 mil. Kč, a to podle studie, provedené před třemi roky, kdy začalo být jasné, že stav spěje k radikálnímu řešení. Současná situace je tak špatná, že je nemocnice odhodlána stavět novou psychiatrii i z vlastních zdrojů, pokud se do zahájení nepodaří sehnat dostatečnou dotaci ze státního rozpočtu. Rozpočtový plán pro Fakultní nemocnici pro nejbližší období však slibuje zatím jen zahájení dotované výstavby Centrálního příjmu a ARO v návaznosti na nový interní pavilon.

V konečné fázi stavebního a dislokačního výhledu Fakultní nemocnice, po dostavbě Psychiatrické kliniky, bude v budově I. interny umístěna Neurologická klinika. Cena rekonstrukce je odhadována na 75 mil. Kč a měla by vést k definitivnímu řešení problémů s akutními neurologickými pacienty a konsilii v hlavním areálu. Její místo ve Staré nemocnici zaujme Klinika nemocí kožních a pohlavních, která bude do té doby posledním pracovištěm Fakultní nemocnice v areálu na Pospíšilově třídě. Ten je dlouhodobě předurčen na rozšíření kapacity lůžek pro dlouhodobě nemocné na Hradecku a záměru, se kterým souhlasilo již dříve město i okres Hradec Králové, se nyní aktivně ujal Krajský úřad. Areál nejspíše převezme do své péče a bude organizovat další potřebné investice tak, aby v zájmu všech pacientů ve městě i kraji byly dále posilovány nedostatkové kapacity v oblasti dlouhodobé, paliativní a zdravotně sociální péče.

.....

Dnem 1. května t. r. se Česká republika stala členským státem Evropské unie. Redakce časopisu Scan přeje všem pracovníkům Fakultní nemocnice a Lékařské fakulty UK v Hradci Králové, aby se tato významná změna mezinárodního postavení naší země v co nejvyšší míře pozitivně promítla i do jejich profesního a osobního života.

V letošním roce si připomínáme, že před 440 lety, pravděpodobně 23. dubna 1564, se ve Stratfordu nad Avonou narodil anglický básník a dramatik William Shakespeare. A při této příležitosti si asi mnozí z nás kladou i onu věčnou otázku, z čeho vlastně pramení ta nesmrtelnost Shakespeareova tvůrčího díla, kde se bere ta zázračná schopnost jeho poezie a dramata oslovovat posluchače a diváky i po čtyřech staletích.

V samotné dramatikově volbě dějů jeho divadelních her to asi není. „Co z toho, že – aby si opatřil »děje« – vyloupil Shakespeare kdejakou kroniku...?“ napsal kdysi významný český literární vědec a kritik dr. Václav Černý. A stejně tak asi není podstatné, že mnohé z těch dějů pamatují úsvit lidských dějin, zatímco jiné zas vyvěrají spíše jen z reflexe autobiografických prožitků autorových. Skutečnost je taková, že odpověď na onu věčnou otázku asi budeme muset hledat v docela jiné rovině – a zde se především nabízí rovina, v níž se estetická tvorba spisovatele úzce pojí s jeho mravním vkladem do uměleckého díla. Avšak pozor! „Ničím jiným nemůže být život pohnut než zase životem,“ říká také dr. Václav Černý, a dodává, že onen v uměleckém díle obsažený mravní princip musí být čtenáři či divákovi nikoliv jen pouhým stvrzením již známého, ale výzvou k vykročení dál: „Zajisté náleží k vlastnostem tvořivé osobnosti duchovní, že mne dokáže i rozumově přesvědčit; ale přede vším, před jakýmkoliv rozumovým důkazem, je mi z ní zřejmo, že v světě mém, jenž má být proměněn, vůbec nežije, ale už v tom změněném, do něhož mne chce uvést, třeba násilím, a za jehož uskutečnění objektivní mne míní zasadit, jako neváhala zasadit sebe.“

A tak si také znovu připomínám krásná slova spisovatele Miroslava Hanuše, kterými kdysi v rozhovoru reagoval na letmou zmínku o Shakespeareově Hamletovi: „Hamlet neexistuje! Hamlet se vždy znovu rodí s každým představením a s poslední oponou odchází.“ Ale napadá mne také, zda se někdy Hamlet – vždy znovu a znovu – nerodí i v nás samých.

Luděk Ledříček

Milan Knobloch / Hvězdný Paegas

Koncem dubna uplynulo 440 let od narození dramatika Williama Shakespeara (1564 – 1616). Celý kulturní svět geniálního umělce vzpomíná. Akademický sochař Milan Knobloch vytvořil při této příležitosti pamětní medaili Hvězdný Paegas, jež se stala symbolem oslav roku Williama Shakespeara 2004. S laskavým souhlasem autora otiskujeme revers této medaile.

VIII. vědecká konference

Lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice v Hradci Králové

Ve středu dne 28. ledna 2004 se konala ve velké posluchárně v budově teoretických ústavů LF UK dnes již tradiční vědecká konference Lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice v Hradci Králové. Konference byla tentokrát celodenní a slavnostně ji zahájili děkan Lékařské fakulty v Hradci Králové Univerzity Karlovy v Praze prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc., a ředitel Fakultní nemocnice Hradec Králové doc. MUDr. Leoš Heger, CSc. Na konferenci byly prezentovány výsledky řešení všech grantů, které končily v roce 2003. Šlo celkem o 24 grantů, z toho šest GA UK, čtyři GA ČR, třináct GA MZ ČR a jeden společný výzkumný projekt s Fyziologickými laboratořemi Univerzity v Oxfordu (grant James S. McDonnell Foundation for Cognitive Neurosciences – USA). Všichni účastníci konference dostali sborník konference, jehož součástí kromě programu byly i anglické souhrny všech projektů, které se na fakultě a ve fakultní nemocnici řešily. Jde o 42 souhrnů, které budou publikovány v Acta Medica (Hradec Králové) 2004, 47(2) a poskytnou tak dokonalou informaci o výzkumných projektech řešených v obou našich institucích. Celostátní a mezinárodní informovanost zajistila skutečnost, že všechny abstrakty byly zveřejněny

na internetových stránkách LF UK (<http://intranet.lfhk.cuni.cz/konference>). Odborná i technická úroveň přednesených referátů byla vysoká. Děkan fakulty prof. Palička mohl proto oprávněně na závěr konferenci zhodnotit jako zdařilou.

Je na místě poděkovat všem, kteří přispěli zdárnému průběhu konference: vědeckému oddělení fakulty za veškerou organizačně technickou práci, pracovním knihovny za zajištění tisku sborníku, pracovním oddělení výpočetní techniky za zveřejnění abstraktů na Internetu, technickému oddělení fakulty za spolehlivé zajištění promítání, pracovním děkanátu za registraci účastníků a další servis a paní Beatriz Pražákové z Ústavu soudního lékařství za fotografickou dokumentaci konference. Zvláštní dík patří předsedajícím všech tří sekcí – prof. MUDr. Vladimíru Geršlovi, CSc., prof. MUDr. Pavlu Rozsivalovi, CSc., a doc. RNDr. Janu Krejskovi, CSc., za úspěšné předsedání a za dodržení časového limitu konference.

Příští vědecká konference Lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice v Hradci Králové se uskuteční 25. ledna 2005.

*Prof. MUDr. Ladislav Chrobák, CSc.
Kabinet dějin lékařství LF UK.*

Profesor Jan Vojáček přednostou I. interní kliniky

Na základě výsledků konkursního řízení byl s účinností od 15. 3. 2004 ministryní zdravotnictví ČR v dohodě s ministryní školství, mládeže a tělovýchovy ČR jmenován přednostou I. interní kliniky Lékařské fakulty v Hradci Králové Univerzity Karlovy v Praze a Fakultní nemocnice Hradec Králové prof. MUDr. Jan Vojáček, DrSc., F.E.S.C., FACC.

Profesor Jan Vojáček se narodil 27. 4. 1947 v Praze. V roce 1971, po promoci na Fakultě všeobecného lékařství Univerzity Karlovy v Praze, pracoval zprvu jako sekundární lékař na interním oddělení v Roudnici nad Labem a na interním oddělení v Praze Na Slupi, poté v letech 1976 – 1979 jako vědecký aspirant v Institutu klinické a experimentální medicíny v Praze. Po dlouhodobé stáži na kardiologickém oddělení Univerzity v Edinburghu (1979 – 1980) dále působil v IKEM jako vědecký pracovník a posléze jako vedoucí ambulantního oddělení. V letech 1987 – 1999 pracoval na II. interní klinice 1. LF UK. V posledních letech působil prof. Vojáček jako vedoucí lékař Oddělení invazivní kardiologie FN Motol (1999), jako vedoucí Kardiocentra dospělých 2. LF UK a FN Motol (2000 – 2004) a jako vedoucí lékař Divize Kardiologie Interní kliniky 2. LF UK a FN Motol (2001 – 2003).

Během své profesní dráhy získal prof. Vojáček kvalifikační atestaci I. a II. stupně v oboru vnitřní lékařství a atestaci v oboru kardiologie. V roce 1982 obhájil kandidátskou disertační práci, v roce 1991 se habilitoval. V roce 1997 obhájil doktorskou disertační práci na téma „Koronární vazokonstrikce a role endotelinu u ischemické choroby srdeční“. V roce 1999 byl jmenován profesorem, tématem jeho práce v rámci jmenovacího řízení byl „Význam intervenční kardiologie pro poznání patofyziologie koronární nemoci“. V roce 1996 byl zvolen Fellow of the European Society of Cardiology (F.E.S.C.) a v roce 2002 Fellow of the American College of Cardiology (FACC).

Z dosavadní rozsáhlé řady odborných klinických čin-

ností prof. Vojáčka můžeme zmínit práci na katetrizacním oddělení, koronarografie, intra-koronární ultrazvuk a měření průtokové koronární rezervy, biopsie myokardu, koronární angioplastiky, koronární rotablance, koronární stenty, perkutánní mitrální valvuloplastiky, septální ablace u hypertrofické kardiomyopatie, implantace okluderů při defektu septa siní a foramen ovale. Ve své výzkumné činnosti se zaměřuje na neinvazivní a invazivní možnosti diagnostiky a léčby ischemické choroby srdeční, akutní kardiologie a srdeční selhání. Je hlavním řešitelem řady grantových projektů, z nichž většina je hodnocena ve skupině A. Studijní a pracovní pobyty absolvoval mj. v USA, Velké Británii, Švýcarsku, Francii, Nizozemsku. Publikoval více než 240 prací, z toho čtyři monografie (Němá ischemie myokardu, Koronární stenty, Akutní koronární syndromy, Arteriální a žilní trombóza v klinické praxi) a pět kapitol v monografiích. Je spoluautorem dvou skript a dvou vydání učebnice „Vnitřní lékařství“ (část „Kardiologie“) a dvou vydání učebnice „Kardiologie pro sestry na jednotkách intenzivní péče“. Průběžně se zabývá pedagogickou činností.

Prof. Vojáček je členem výboru České kardiologické společnosti, po dobu tří funkčních období byl do roku 2003 předsedou pracovní skupiny Intervenční kardiologie, je členem výboru pracovní skupiny Akutní kardiologie, šéfredaktorem časopisu Intervenční a akutní kardiologie a členem redakční rady časopisu Cor et Vasa, členem České internistické společnosti, Spolku lékařů českých J.E.P. v Praze, zakládajícím členem International Society for Holter Monitoring a členem Working Group on Coronary Circulation, nyní přejmenované na Interventional Cardiology, a European Society of Cardiology.

Přejeme panu profesoru Janu Vojáčkovi, aby i při náročné funkci přednosty kliniky nalezl na hradeckém pracovišti dostatečné pracovní a osobní uspokojení.

Mgr. Martin Formánek

K ŽIVOTNÍMU JUBILEU PROFESORA JANA DOMINIKA

Prof. MUDr. Jan Dominik, CSc., přednosta Kardiochirurgické kliniky LF UK a FN v Hradci Králové, se v těchto dnech v plném tvůrčím nasazení dožívá významného životního jubilea – šedesáti let. Má-li člověk rozběhnutý život tak naplno, jak je tomu u profesora Dominika, není na místě bilancování, ale jen průběžné ohlédnutí či připomenutí, co vše již dokázal vykonat.

Profesor Jan Dominik se narodil 15. 5. 1944 ve Zlíně. Promoval na Lékařské fakultě Masarykovy Univerzity v Brně v roce 1967. Chirurgickou erudici získal na I. chirurgické klinice LF MU v Brně (1968 – 1977). V letech 1978 – 1990 pracoval v Centru kardiovaskulární a transplantační chirurgie v Brně. Od roku 1991 je přednostou Kardiochirurgické kliniky LF UK a FN v Hradci Králové. V letech 1997 – 2003 byl i proděkanem LF UK v Hradci Králové.

Kandidátem lékařských věd se stal v roce 1988 (disertační práce: „Chirurgická léčba získaných mitrálních vad“), habilitoval se v roce 1990 (habilitační práce: „Volba optimálních chirurgických postupů při náhradách srdečních chlopní“) a profesorem chirurgie byl jmenován v roce 1998 (soubor prací o chirurgii srdečních chlopní).

O jeho bohaté vědecké a pedagogické činnosti přesvědčivě hovoří, že je autorem nebo spoluautorem 250 vědeckých prací publikovaných v domácím i zahraničním odborném tisku a 240 přednášek s kardiochirurgickou tematikou. Napsal skriptu „Kardiochirurgie“ (Karolinum, 1997), dále moderní učebnici „Kardiochirurgie“ (Grada, 1998) a je spoluautorem moderní „Interaktivní kardiochirurgie“, která vyšla na CD v r. 2003 v nakladatelství Grada.

Profesor Dominik je brilantním chirurgem. Dosud provedl více než 1.000 břišních a urologických operací, 500 operací pro vrozené srdeční vady, 750 operací pro ischemickou chorobu srdeční, 1.600 operací pro chlopenní srdeční vady a 150 operací na hrudní aortě.

Prof. MUDr. Jan Dominik, CSc., je členem výboru České společnosti kardiovaskulární chirurgie a členem výboru pracovní skupiny Chlopenní a vrozené srdeční vady v dospělosti České kardiologické společnosti, členem České chirurgické a České kardiologické společnosti, členem vědecké rady Lékařské fakulty v Hradci Králové Univerzity Karlovy v Praze. Deset let (1993 – 2003) byl členem komise vědecké rady a IGA MZ ČR pro kardiovaskulární choroby. Dále je členem zahraničních vědeckých společností: International Society of Cardio - Thoracic Surgeons, European Association for Cardio - Thoracic Surgery

(Fellow of EACTS), Scientific Council for Cardiovascular Surgery of the American Heart Association (Fellow of AHA), American College of Angiology (Fellow of ACA), New York Academy of Sciences.

Kardiochirurgie má svá specifika. Vedle manažerských schopností musí vedoucí pracoviště takřka denně ukazovat, že má na náročné a dlouhé výkony nejen dost znalostí a zručnosti, ale i fyzickou kondici. Profesor Dominik denně na operačním sále dokazuje, že toto vše bravurně a s osobitým šarmem zvládá.

Dokáže-li člověk s elegancí a na nejvyšší úrovni zvládat po stránce organizační i operační vše, co profesor Dominik, znamená to, že kromě umu a nasazení má též báječné zázemí a že umí i odpočívat. Manželka prof. Dominika, paní MUDr. Karla Dominiková, je jistě tím skvělým životním partnerem, spoluvytvářejícím pohodové, klidné a přítomné motivující zázemí.

Na prof. Dominikovi je vidět, že kardiochirurgie je nejen jeho hlavní životní profesí, ale zároveň i velkým

koníčkem. Mezi ty „menší“ koníčky patří sport. Nemalé tenisové kvality sice prof. Dominik dočasně (řečeno kardiologickou terminologií) zahibernoval, ale cyklistika v přírodě či turistika patří k zálibám, které přináší energii pro náročnou práci. Zimní lyžařský pobyt je rovněž pro prof. Dominika oblíbenou relaxací. Kromě sportu a častých návštěv kulturních akcí dokáže být prof. Dominik též dobrým společníkem. Je dvojnásobným požitkem vyslechnout při ochutnávce dobrých vín jeho zasvěcený komentář.

Vážený pane profesore, milý Honzo, vybral sis obor, který nepochybně patří k těm nejnáročnějším. Co je na profesionálovi obzvláště cenné, je to, že jako kardiochirurg dokážeš nejen vyhodnotit situaci a zvládnout stav, ale dokážeš jít i tak říkajíc s vlastní kůží na trh do situací, které jsou na hranicích možností současné kardiochirurgie. I dnes dokážeš zvládat ty nejobtížnější srdeční operace a často si je i vybíráš. Sobě vlastní rozvahou, klidným nadhledem, svým umem a často i přátelským slovem sis dokázal získat své spolupracovníky tak, aby Tě následovali, protože chtějí a dávají jim to smysl.

Touto cestou bych Ti chtěl za celý kolektiv Kardiochirurgické kliniky v Hradci Králové popřát, aby Ti to obdivuhodné chirurgické, medicínské a vůbec lidské umění ještě dlouho vydrželo. Bude z toho jistě profitovat naše Kardiochirurgická klinika, Fakultní nemocnice, Lékařská fakulta i naši pacienti.

Doc. MUDr. Jan Harrer, CSc., a spolupracovníci
Foto MUDr. Pavel Žáček.

MUDr. Hynek Šafránek zástupcem přednosta Urologické kliniky

Na základě konkursního řízení a po doporučení výběrové komise jmenoval ředitel Fakultní nemocnice Hradec Králové doc. MUDr. Leoš Heger, CSc., s účinností od 15. března 2004 do funkce zástupce přednosta Urologické kliniky pro léčebnou péči pana MUDr. Hynka Šafránka, dosavadního primáře urologického oddělení Oblastní nemocnice v Náchodě.

MUDr. Hynek Šafránek se narodil 10. 8. 1945 v Chrudimi. Po maturitě na tamější Střední všeobecně vzdělávací škole studoval v letech 1963 – 1969 na Lékařské fakultě v Hradci Králové Univerzity Karlovy v Praze. Po promoci nastoupil jako sekundární lékař na chirurgické oddělení nemocnice v Chrudimi, kde působil i po absolvování základní vojenské služby až do roku 1973. Zde také získal kvalifikační atestaci I. stupně z oboru chirurgie.

Od 1. prosince 1973 začal MUDr. Šafránek pracovat na nově vzniklém urologickém oddělení chrudimské nemocnice, a to jako zástupce primáře. V roce 1977 získal kvalifikační atestaci

I. stupně a v roce 1980 II. stupně z oboru urologie. V roce 1977 absolvoval dlouhodobou stáž na Urologické klinice v Hradci Králové a v roce 1980 na Urologické klinice v Praze. Na urologickém oddělení v Chrudimi pracoval do konce roku 1988. Od 1. ledna 1989 byl na základě výběrového řízení přijat na funkci primáře urologického oddělení tehdejšího OÚNZ v Náchodě, později urologického oddělení Oblastní nemocnice Náchod. V této funkci byl potvrzen na základě konkursního řízení v prosinci roku 2001. Primářem urologického oddělení Oblastní nemocnice v Náchodě byl pan doktor Šafránek do 14. 3. 2004, kdy zde v souvislosti s nástupem na hradeckou Urologickou kliniku ukončil pracovní poměr.

MUDr. Hynek Šafránek se věnuje oboru urologie v celé jeho šíři, centrem jeho odborného zájmu je však zejména endoskopie a urologická onkologie.

Přejeme panu MUDr. Hynku Šafránkovi, aby ve své nové, náročné funkci zástupce přednosta kliniky našel plné odborné i osobní uspokojení.

Mgr. Martin Formánek

XIII. ORTOPEDICKÉ SYMPOZIUM

Ze zahájení sympozia.

Ve dnech 18. – 20. března 2004 uspořádala Ortopedická klinika Lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice v Hradci Králové již XIII. ortopedické symposium s mezinárodní účastí a současně IX. ortopedický seminář SZP s mezinárodní účastí. V čestném předsednictvu při zahájení tohoto vědeckého setkání zasedli: Ing. Pavel Bradík – hejtman Královéhradeckého kraje, Mons. Dominik Duka OP – biskup královéhradecký, prof. MUDr. Jaromír Emr, CSc., – emeritní profesor Univerzity Karlovy, MUDr. Zdeněk Hajžman, CSc., – vedoucí odboru zdravotnictví Krajského úřadu Královéhradeckého kraje, doc. MUDr. Leoš Heger, CSc., – ředitel Fakultní nemocnice Hradec Králové, prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc., – děkan Lékařské fakulty UK v Hradci Králové, plk. doc. MUDr. Roman Prymula, CSc., – rektor Vojenské lékařské akademie J. E. Purkyně, Bc. Hana Ulrychová – hlavní sestra FN HK, Ing. Oldřich Vlasák – primátor města Hradec Králové.

Jako hlavní témata pro jednání letošního sympozia byla zvolena: operační ošetření patologických zlomenin a zevní fixace v traumatologii a ortopedii. Kongresu se zúčastnilo přes sto lékařů a přibližně stejný počet sester. Vědeckého jednání se zúčastnili lékaři z celé České republiky, dále z Polska, Německé spolkové republiky, Libye, Ruska a Japonska. Zvláště významná byla účast prof. A. V. Popkova, náměstka ředitele celosvětově uznávaného ústavu G. A. Ilizarova v Kurganu, a pánů profesorů Tsuchiya Hiroyuki a jeho asistenta Keisuke z Univerzity Kanazawa v Japonsku. Celkem bylo na kongresu předneseno 62 přednášek. O správně zvolených tématech svědčí jednak počet přednášek a dále bohatá diskuse ke každému z témat.

Ortopedického semináře SZP se kromě českých sester účastnily i jejich kolegyně ze Slovenska a Polska. Vyslechly celkem 27 odborných sdělení.

Součástí akce byla i rozsáhlá výstava farmaceutických a zdravotnických firem. Vědecké setkání bylo doprovázeno i společenskými akcemi, za zmínku stojí uvítační večer v prostorách hradeckého Muzea. Krásný exteriér i interiér této stavby a hlavně velmi poutavá přednáška ředitele Muzea východních Čech v Hradci Králové PhDr. Zdeňka Zahradníka se setkaly s velkým zájmem našich i zahraničních účastníků. Pro zahraniční účastníky byla zorganizována prohlídka Hradce Králové i jednodenní exkurze do Prahy, což zvláště ocenili účastníci z Japonska a Ruska. V pátek v podvečer si zahraniční návštěvníci na jejich přání prohlédli budovu Ortopedické kliniky v areálu hradecké Fakultní nemocnice.

Akci byla věnována pozornost i ze strany deníků Bohemia a Českého rozhlasu Hradec Králové. Dle hodnocení našich i zahraničních účastníků se kongres velmi líbil, a to jak po stránce vědecké, tak i společenské. Věříme a přejeme si, aby se všichni účastníci do Hradce Králové rádi vraceli.

Doc. MUDr. Karel Karpaš, CSc.

K osmdesátinám profesora Rudolfa Malce

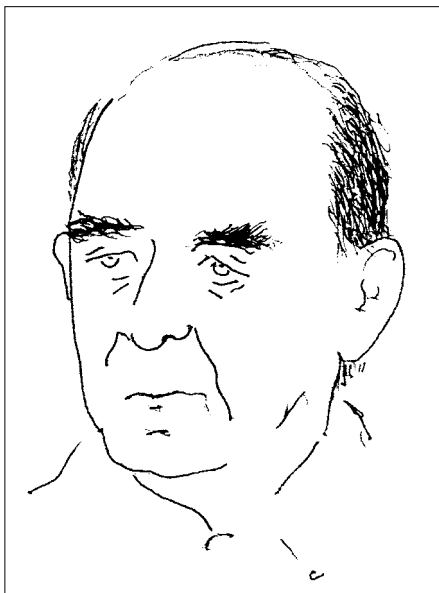
Dne 25. února 2004 oslavil prof. MUDr. Rudolf Malec, CSc., své 80. narozeniny. V posluchárně Neurochirurgické kliniky se konala slavnostní schůze hradeckého Spolku lékařů, kterou Neurochirurgická klinika vyplnila nejenom přáním všeho nejlepšího oslavenci – a přidali se další účastníci jednání z klinik nemocnice i další přátelé a obdivovatelé pana profesora – ale také odbornými sděleními. Ta reagovala na oblast zájmu jubilanta, který svoji aktivní činnost věnoval celé neurochirurgii – obtížnému, ale uspokojení přinášejícímu oboru.

Profesor Malec se narodil – a kromě několika válečných let i zůstal, v období studií i své profesní kariéry – v Hradci Králové. Středoškolská studia absolvoval na hradeckém gymnáziu a jistě byl v tomto období ovlivněn prostředím tehdejšího »salonu republiky«. V této době se začal věnovat kresbě a později se vypracoval na skvělého portrétistu, který je schopen několika tahy charakterizovat obličej či postavu. Tato schopnost výtvarného vidění okolního světa mu později ulehčila vnímání anatomických a pak i chirurgických situací a pomohla mu v jeho schopnosti perfektně se orientovat v operačním poli.

Druhá světová válka rušivě zasáhla do jeho plánů na vysokoškolská studia, ale přesto rád vzpomíná na dva roky strávené v lékárně v Novém Bydžově, kde pracoval a vnímal život na malém městě. Vytěžil z tohoto pobytu nejenom aktivní vztah k farmakoterapii, ale i možnost publikovat své ilustrace v tištěné podobě a zabývat se ve svých kresbách i psychologii rázovitých postav městečka.

Okamžitě po skončení války patřil k prvním, kdo nastoupili studia na tehdy nově vzniklé hradecké pobožce Lékařské fakulty Univerzity Karlovy, a v květnu 1950 zde promoval. Během studií aktivně působil na Anatomickém ústavu fakulty, kde je stále možné použít jím kreslené výukové tabule. Již ke konci studií projevil zájem o neurologii a neurochirurgii, kterou tehdy začal v Hradci Králové rozvíjet asistent Rudolf Petr. Vypomáhal zde nejprve jako medik a v červnu 1950 nastoupil jako sekundář na Chirurgickou kliniku, jejíž součástí bylo neurochirurgické oddělení. I během základní vojenské služby, kterou vykonával v Opatovicích nad Labem, stále udržoval MUDr. Malec kontakt s neurochirurgií. Po odchodu do civilu se vrátil na tehdy nově konstituovanou Neurochirurgickou kliniku. V této době již začal pravidelně publikovat práce týkající se širokého spektra neurochirurgických problémů, ale věnoval se i tehdy ojedinělé práci – sestavování scénáře k filmu o ošetřování mozkových cévních výdutí, operovaných profesorem Petrem. Tento film později, v roce 1956, získal první cenu na festivalu odborných filmů v Benátkách a ve své době, kdy se výdutě ošetřovaly radikálně jen na několika pracovištích v Evropě, byl velmi moderní a přinesl nové informace o tehdy počínající metodě.

Kromě běžné klinické práce se pak MUDr. Malec věnoval cévní problematice a z ní vytěžil v roce 1965 svoji kandidátskou

a poté v roce 1966 i habilitační práci, která se týkala vyšetřování bočního mozkového oběhu pomocí orbitopletysmografie. Nikdy se nestal členem žádné politické strany – funkční místo docenta mu bylo přiznáno až po patnácti letech od habilitace. O to usilovněji se však v tomto období věnoval neurochirurgické a zvláště traumatologické problematice, o které opakovaně publikoval, a navíc obhájil několik výzkumných úkolů. V řadě prací využil přínosu CT, které bylo v Hradci Králové časně instalováno. V roce 1986 se stává přednostou kliniky po profesoru Rudolfu Petrovi a dále rozvíjí problematiku cévní i složitých nitrolebních tumorů a zvláště se věnuje otázkám použití laseru v chirurgických indikacích, k čemuž měl dobrý předpoklad ve své technické zdatnosti. V roce 1993 byl

jmenován profesorem. Léta 1986–1994, kdy působil jako přednosta kliniky, znamenala její další rozvoj v inovacích nejen operačních postupů, ale i v postupném zavádění nových metod v neurotraumatologii na jednotce intenzivní péče. Nepodléhal nekritickému nadšení pro módní postupy, ale vystihl vždy správně směr, kterým se obor ubírá. Dodnes publikoval na 135 vědeckých prací a přednesl více než 250 vědeckých sdělení – řadu z nich v cizině anglicky, německy, rusky.

Profesor Malec významně působil po celé toto období jako pedagog, který učil mnoho generací mediků. Ti rádi vzpomínají na jeho vtipně, graficky nadstandardně vybavené přednášky. Své zkušenosti předával také četným postgraduálním studentům a mladším kolegům. Za tuto svoji činnost byl oceněn stříbrnou a zlatou medailí Lékařské fakulty UK v Hradci Králové a stříbrnou medailí Univerzity Karlovy, je čestným členem České neurochirurgické společnosti, dlouhá léta byl aktivním členem Training Committee Evropské asociace neurochirurgických společností. Působil také jako tajemník České neurochirurgické společnosti a po dvě období byl zvolen jejím předsedou.

Po roce 1994 se profesor Malec stále zapojuje do pravidelné práce na klinice, i když v posledních letech na menší úvazek – který ale fakticky svoji práci pro kliniku výrazně překračuje. Je členem zkušební komise státních zkoušek z chirurgie. Je nejen odborně aktivní, ale je i nezdolným turistou, který se známými a přáteli o generaci mladšími zdolal vloni i příkré stoupání v Durmitoru a předtím vystoupil na vrcholy Dolomit.

Profesor Malec je nejen obětavým a zkušeným neurochirurgem, ale také výtečným otcem. Sám se syny postavil v 80. letech rodinný domek v němž žije se svojí rodinou. Synové se sice věnují jiné specializaci, oba jsou inženýry, ale v rodině Malcových se zřejmě dědí schopnost jak pro přírodovědné, tak i pro technické obory. Výtvarné nadání však má jen on sám.

Do dalších let aktivního života přejeme profesoru Rudolfu Malcovi upřímně zdraví a spokojenost a těšíme se na jeho humor, rady a kritické připomínky.

Doc. MUDr. Jiří Náhlavský, CSc.
Kresba: autopořetř prof. Rudolfa Malce

Optimistická oslava osmdesátin profesora Malce

Dne 25. února 2004 proběhla v posluchárně Neurochirurgické kliniky slavnostní schůze Spolku lékařů Hradec Králové u příležitosti 80. narozenin profesora MUDr. Rudolfa Malce, CSc., emeritního přednosty Neurochirurgické kliniky.

Slavnostní schůzi zahájil předseda Spolku lékařů prof. MUDr. Zdeněk Nožička, DrSc. Blahopřál jubilantovi a zdůraznil jeho zásluhy o rozvoj fakulty i nemocnice. Poté předal další řízení schůze doc. MUDr. Jiřímu Náhlovskému, CSc., nynějšímu přednostovi Neurochirurgické kliniky.

Docent Náhlovský připomenul základní údaje o osobnosti profesora Malce, který téměř celý svůj život působil v Hradci Králové s výjimkou dvou let, kdy během německé okupace pracoval dva roky v lékárně v Novém Bydžově. Ihned po založení Lékařské fakulty v Hradci Králové se stal jejím posluchačem a již během studia namaloval barevná anatomická schémata lidských orgánů, která jsou stále uschována v Ústavu anatomie a byla nedávno vystavena v budově teoretických ústavů fakulty spolu s výstavou Malcových portrétů různých představitelů klinik a ústavů, kterou jsme mohli obdivovat. Docent Náhlovský dále připomenul výtvarnou zálibu profesora Malce i jeho právě probíhající výstavu »Vzpomínky z cest v kresbě« (9. února – 5. března 2004 v Galerii na mostě na Farmaceutické fakultě UK v Hradci Králové). Hlavně ovšem docent Náhlovský vzpomněl Malcovu medicínskou profesní kariéru. Po promoci MUDr. Malec nastoupil na neurochirurgické oddělení Chirurgické kliniky profesora Bedrny, kde pracoval pod vedením pozdějšího profesora Petra. Po habilitaci byl až se značným zpožděním jmenován docentem a později se jako profesor stal přednostou Neurochirurgické kliniky, tuto funkci zastával řadu let a nyní stále na klinice pracuje. Docent Náhlovský ocenil jeho publikační činnost, vzpomněl jeho úspěšného vedení kliniky a vyzvedl i Malcovy společenské a odborné funkce. Zdůraznil jeho neutuchající životní elán a aktivitu a popřál mu mnoho zdraví a úspěchů do dalších let.

Poté promluvil děkan naší fakulty, prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc. Svoje blahopřání uvedl tím, že měl poznamenáno v diáři „profesor Malec, 60 let“ a že má dojem, že jeho údaj v diáři více odpovídá skutečnosti, než skutečný jubilantův kalendářní věk. Popřál profesoru Malcovi vše nejlepší a zejména to, aby si dále udržel svůj elán a aktivitu.

Ředitel Fakultní nemocnice docent MUDr. Leoš Heger, CSc.,

popřál rovněž jubilantovi mnoho dalších osobních i životních úspěchů a vzpomněl také dlouholeté spolupráce své jako rentgenologa a profesora Malce jako neurochirurga při práci na počítačovém tomografu.

Profesor MUDr. Stanislav Němeček, DrSc., přednesl první odbornou přednášku o chromofobních adenomech hypofýzy. V úvodu své přednášky vzpomněl ale také studentských let, kdy Němečkovi bydleli blízko Malcových i Bedrnových. Spoluautory Němečkovy práce byli doc. MUDr. Jaroslav Cerman, CSc., doc. MUDr. Jan Čáp, CSc., MUDr. Jana Němečková a doc. MUDr. Jiří Náhlovský, CSc.

Další velmi zajímavou přednášku o prvních zkušenostech s argonovou plazmovou koagulací přednesli MUDr. Ivan Látr a MUDr. Tomáš Hosszú. Další sdělení se zabývalo diagnostikou a terapeutickými postupy nitrolebních cévních lézí (doc. MUDr. Jiří Náhlovský, CSc., doc. MUDr. Antonín Krajina, CSc.). Přehled operací krční páteře předním přístupem přednesl MUDr. Oldřich Řezáč, spoluautorem byl MUDr. Svatopluk Řehák, CSc. Sdělení o strategii chirurgické léčby u metastatického postižení páteře přednesl MUDr. Svatopluk Řehák, CSc., se spoluautorem MUDr. Václavem Málkem, Ph.D. O diferenciální diagnostice cystických spinálních lézí přednášel MUDr. Vladimír Hobza, Ph.D. Podrobnou přednášku o odlišnostech kraniocerebrálních traumat u dětí přednesl MUDr. Josef Jakubec, CSc., se spoluautory profesorem Malcem a MUDr. Tomášem Hosszú.

Pisatel těchto řádků obdivuje neurochirurgii, ale nerozumí tomuto oboru. I přes tento pololaický přístup získal dojem, že přednášky byly pečlivě vypracovány, vycházely z rozsáhlého klinického materiálu a byly vzorně dokumentovány s pomocí nejmodernějších pomůcek.

Na závěr slavnostní schůze Spolku lékařů profesor Malec poděkoval všem přednášejícím a dalším účastníkům – přítomni byli současní i emeritní představitelé chirurgických oborů a další zástupci oborů spolupracujících. Po dalších blahopřáních pan profesor Malec vlídně poděkoval a pozval účastníky na pohoštění do místnosti knihovny Neurochirurgické kliniky, kde v družné a přátelské zábavě byla slavnost ukončena.

Vážený pane profesore, přeji Vám mnoho dalších úspěchů, trvající životní elán a stále zdraví do dalších mnoha let.

Doc. MUDr. Herbert Hanuš, CSc.

Uděleny byly fakultní ceny mladým autorům za rok 2003

Fingerlandovu cenu, udělovanou každoročně za nejlepší publikovanou práci z morfoloogických oborů, jejímž prvním autorem je student naší fakulty nebo mladý lékař naší fakulty či fakultní nemocnice ve věku do 30 let, získala **MUDr. Markéta Tomšová** z Fingerlandova ústavu patologie za práci: Tomšová, M., Pohnětalová, D.: Serózní mikrocystický adenom pankreatu: cytologický a histologický obraz. Českosl. Patol., 2003, roč. 39, č. 4, s. 163-167.

Procházkovu cenu, udělovanou každoročně za nejlepší publikovanou práci z chirurgických oborů, jejímž prvním autorem je student magisterského nebo doktorského studijního programu naší fakulty nebo mladý lékař naší

fakulty či fakultní nemocnice ve věku do 35 let, získal **MUDr. René Vobořil**, student 3. ročníku doktorského studijního programu za tři práce: 1. Vobořil, R., Pospíšil, I., Dvořák, J.: Primary carcinoma of appendix – a case report and literature review. Chirurgische Gastroenterologie. 2003, roč. 19, č. 3, s. 279-282. – 2. Vobořil, R., Hochwald, S. L. D.: Inhibition of NF-kappa B augments sensitivity to 5-Fluorouracil/Folinic acid in colon cancer. J. Surg. Res. (v tisku). – 3. Vobořil, R.: Blood supply of metastatic liver tumors. Am experimental study. Int. Surgery (v tisku).

Oběma laureátům fakultních cen – MUDr. Markétě Tomšové a MUDr. René Vobořilovi – srdečně blahopřejeme.

Profesor Leo Steinhart, první vyslanec čs. zdravotnictví v Kuvajtu

Před třiačtyřiceti lety, 19. června 1961, byla ukončena platnost smlouvy Kuvajtu s Velkou Británií, která měla ochraňovat Kuvajt před rozpínavostí Osmanské říše. Kuvajt se tím stal nezávislým státem. V roce 1965 zahájil v Kuvajtu oficiálně svou činnost náš zastupitelský úřad. V listopadu 1966 se konala inaugurace Kuvajtské univerzity (Kuwait University). Slavnostního aktu se na pozvání kuvajtského ministra školství zúčastnil zástupce našeho ministerstva školství a za Univerzitu Karlovu její prorektor prof. MUDr. Zdeněk Dienstbier, DrSc. Kuvajtská univerzita měla zatím jen tři fakulty. V budoucnu se počítalo i s otevřením lékařské fakulty. Naše delegace byla přijata také kuvajtským ministrem zdravotnictví. Kuvajt měl zájem o radiology, traumatology a oftalmology. Náš stát měl maximální zájem o navázání a rozvíjení obchodních styků. Spolupráce v oblasti zdravotnictví a vysokého školství mohla rozvoj obchodních kontaktů podpořit. Naši delegáti měli souhlas ministra zdravotnictví tlumočit, že uvedeným požadavkům bude dle možnosti vyhověno.

Prvním, kdo byl již v únoru 1967 do Kuvajtu oficiálně vyslán, byl prof. MUDr. Leo Steinhart, DrSc., v té době zástupce Katedry radiologie na Lékařské fakultě UK v Hradci Králové. Pro svou odbornost, pracovní nasazení, elán i diplomatické schopnosti se záhy po svém příchodu do Kuvajtu zde stal uznávanou osobností. Začátky ovšem nebyly jednoduché. Ministerstvo zdravotnictví ho přidělilo na radiologické oddělení v nemocnici Al-Sabah. Nemocnice Al-Sabah s 800 lůžky byla nejmodernější z deseti nemocnic a sanatorií, které v té době v Kuvajtu existovaly. Počítalo se s ní jako s budoucí nemocnicí fakultní. Záměrem ministerstva zdravotnictví bylo, aby úroveň této nemocnice odpovídala požadavkům kladeným na fakultní nemocnici. Proto i další naši lékaři, kteří přišli do Kuvajtu krátce na to (patolog, hematolog), byli směřováni do této nemocnice. Na radiologickém oddělení pracovali tehdy dva lékaři, Egypťané. Ti ovšem příchod vysoce erudovaného špičkového odborníka, profesora radiologie, pokládali za ohrožení své existence. Rozhodli se zpochybnit jeho odbornost a posílali jeho nálezy ke konzultaci do Londýna. Tento záměr pochopitelně nevyšel, protože popisy z Londýna byly s nálezy prof. Steinharta shodné. Jen drobná perlička z počátku jeho práce v Kuvajtu. V té době došlo v Kuvajtu k epidemii pravých neštovic, takže se prof. Steinhart zúčastnil očkování proti této nebezpečné infekci. Vzpomíná si na obtíže při očkování beduinů, při kterém musela asistovat policie.

Hlavní náplní odborné činnosti prof. Steinharta, kromě obecné radiodiagnostiky, bylo zavedení invazivních metod – angiografie, angiokardiografie a neuroradiologie. Později pracoval v katetrizační laboratoři v Chest Hospital. Byla to nemocnice, která původně sloužila jako sanatorium pro léčbu tuberkulózy, v Kuvajtu velmi rozšířená. Po zvládnutí tuberkulózy byla přeměněna na nemocnici pro léčbu srdečních onemocnění. Kongenitální srdeční vady i chlopňové vady revmatického původu byly v Kuvajtu poměrně časté.

Vynikající pracovní výsledky prof. Steinharta vedly záhy kuvajtské ministerstvo zdravotnictví k rozhodnutí požádat o další české odborníky. Jejich výběr byl s důvěrou svěřen prof. Stein-

Lékařská fakulta v Kuvajtu.

Foto Karel Moravec

hartovi, který doporučil, aby do Kuvajtu byl vyslán jako patolog doc. Vladimír Herout (22. 12. 1967) a jako hematolog doc. Ladislav Chrobák (30. 11. 1968), které profesor Steinhart jako pracovníky hradecké fakultní nemocnice dobře znal.

Prof. Steinhart ovlivnil i vědecké zaměření pozdějšího prvního děkana lékařské fakulty, mladého, nadějného kuvajtského lékaře Dr. Abdula Al-Mohsina Abdul Al-Razaka. Ten se po pobytu na kardiologickém středisku naší fakultní nemocnice, vedeném MUDr. Jiřím Endrysem – na kterého ho prof. Steinhart doporučil – rozhodl stát se kardiologem. MUDr. Endrys také s dr. Abdul Al-Mohsinem, který se nejdříve stal prvním děkanem nově zřízené lékařské fakulty a později i rektorem Kuvajtské univerzity, po léta v Kuvajtu spolupracoval. Dr. Abdul Al-Mohsin obhájil na naší fakultě titul kandidáta věd uznávaný v cizině jako Ph.D.

Když byla v roce 1970 ustanovena na Kuvajtské univerzitě komise pro zřízení lékařské fakulty, stal se prof. Steinhart jejím členem. Dalšími členy komise byli profesori z Londýna, Kaira a Súdánu. Přípravy byly časově velmi náročné a zahrnovaly i detailní curriculum. Profesor Steinhart pracoval v Kuvajtu jako konzultant ministerstva zdravotnictví v letech 1967 – 1971. V roce 1978 byl spolu s prof. Jaroslavem Procházkou a dr. Jiřím Endrysem oficiálním hostem při inauguraci lékařské fakulty.

Před zahájením výuky v klinických oborech přijela do Prahy komise kuvajtské lékařské fakulty požádat o prof. Steinharta a další učitele, včetně učitelů teoretických oborů.

V Kuvajtu pracovala později řada českých lékařů na místech zdravotnických a po otevření lékařské fakulty i na místech učitelských. Mezi prvními, kteří do Kuvajtu přijeli byl i oftalmolog prof. MUDr. Svatopluk Řehák, DrSc., který navštívil Kuvajt již v roce 1967 jako člen oficiální čtyřčlenné delegace Univerzity Karlovy. Jen z naší lékařské fakulty a fakultní nemocnice pracovalo v Kuvajtu celkem dvanáct lékařů. Hodnocení jejich činnosti oficiálními představiteli Kuvajtu a našimi oficiálními místy bylo vysoce kladné. Profesor Steinhart však byl první, kdo svou odborností a výsledky své práce cestu našim lékařům do Kuvajtu otevřel.

*Prof. MUDr. Ladislav Chrobák, CSc.
Mgr. Jiří Štěpán
Kabinet dějin lékařství LF UK*

Zemřela MUDr. Alena Finžová

Dne 22. února 2004 zemřela ve věku nedožitých 84 let paní MUDr. Alena Finková, někdejší dlouholetá členka lékařského kolektivu královéhradecké Porodnické a gynekologické kliniky. Patřila k osobnostem, jež po celou svou profesní dráhu významně přispívaly k vysoké úrovni léčebné péče a dobrému jménu kliniky a Fakultní nemocnice.

Svým obdivuhodným élanem, kamarádským vztahem a porozuměním pro starosti a bolesti druhých lidí se přitom nesmazatelně zapsala do paměti a srdcí nejenom svých spolupracovníků a řady kolegů z jiných klinik, ale i desítek žen ze široké spádové oblasti hradecké nemocnice.

MUDr. Alena Finková se narodila 29. března 1920 v Praze. Po maturitě na pražském Reformním reálném gymnáziu v roce 1938 započala studium na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy. To však mohla dokončit – v důsledku uzavření českých vysokých škol nacisty po 17. listopadu 1939 – až po skončení II. světové války. V době okupace země pracovala jako sekretářka v Zemské jednotě společenstev mistrů kominických v Praze. Na Lékařskou fakultu UK se vrátila hned počátkem června 1945. Po promoci dne 27. února 1948 pracovala krátce jako sekundární lékařka v nemocnici v Pelhřimově a v nemocnici v Českých Budějovicích, po tři roky pak působila jako výzkumná pracovnice ve Výzkumném ústavu pro péči o matku a dítě v Praze – Podolí. V prosinci roku 1951 nastoupila jako odborná asistentka na hradeckou Porodnickou a gynekologickou kliniku, která tehdy byla klinickou součástí Vojenské lékařské akademie. A tehdy se také začala proměna rodilé Pražanky v hradeckou patriotku s upřímným vztahem ke zdejší nemocnici, městu a jeho obyvatelům.

V roce 1957 získala MUDr. Alena Finková atestaci II. stupně. V letech 1956 – 1960 vykonávala funkci zástupce přednosty kliniky a současně i funkci krajského gynekologa. Poté ve funkci ordinářky vedla oddělení patologického

těhotenství a šestinedělí, od roku 1966 pak oddělení pro dětskou gynekologii. Současně pracovala v malém úvazku i jako ambulantní lékařka. Podílela se též na výuce mediků. Po řadu let rovněž působila jako soudní znalec. Na porodnické a gynekologické klinice pracovala až do roku 1982, tedy plných třicet let. Ani poté se však se svým oborem úplně nerozloučila a ještě řadu let ji pacientky nacházely v ambulanci polikliniky.

Odborná lékařská práce na klinice ale nebyla jedinou sférou, ve které si MUDr. Alena Finková získala řadu příznivců a obdivovatelů. Patřila totiž k těm lékařům, jimž nikdy nebylo zatěžko věnovat se po zaměstnání i osvětové činnosti. Za desítky let to byly stovky přednášek a besed zejména s mladými lidmi. Dokázala při těchto svých vystoupeních skvěle uplatnit svůj nádherný humor, aniž by však kdy jakkoliv slevila z odborné serióznosti. A tak nebylo divu, že se k ní často i na ulici hlásily nejenom někdejší rodičky, ale i mladé manželské páry se slovy: „My jsme u vás byli na besedě se snoubenci a tohle jsou naše děti.“

Ve vzpomínce na MUDr. Alenu Finkovou nelze pominout ani její široké kulturní zájmy a zejména pak její vlastní, úspěšnou mateřskou roli, kdy vychovala tři vysokoškolsky vzdělané děti.

Čest její památce.

PhDr. Vladimír Panoušek

Rytina Jaroslava Chebena

Změny v ekonomice FN na Intranetu

V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie a s tím souvisejícím přijetím, resp. novelizací některých zákonů dochází k určitým změnám i v ekonomice Fakultní nemocnice Hradec Králové. Vedení FN proto na Intranetu (vnitřní informační systém FN HK) zavedlo v sekci »Ekonomika« novou položku – »Vstup ČR do EU«. Zde již dnes naleznou uživatelé Intranetu některé podstatné informace, a to jak například o změnách

sazby daně z přidané hodnoty (DPH), tak i o některých změnách týkajících se pravidel při vybavování dokladů souvisejících s hospodářským stykem (změna daňového identifikačního čísla FN HK, změna formátu bankovního spojení FN při styku v rámci EU, atd.). Řada změn se týká i jednotlivých pracovišť FN, včetně klinik, například zvýšení DPH z 5 na 19 % u školení, seminářů a kursů.

Vídeňské oslavy 200. výročí narození Karla Rokitanského

Dne 19. února, přesně 200 let od narození Karla Rokitanského v Hradci Králové, se ve Vídni k uctění jeho památky konalo několik na sebe navazujících akcí, pořádaných Rakouskou akademií věd, Společností lékařů ve Vídni a Institutem dějin lékařství Lékařské fakulty ve Vídni. Záštitu nad oslavou převzali starosta města Vídně, Akademie věd, univerzity a lékařské fakulty ve Vídni, Innsbrucku, Grazu a Klagenfurtu. Úvodní akt a laudace probíhaly ve slavnostním sále Akademie věd, jejímž členem byl Rokitanský od roku 1848 a od roku 1869 až do své smrti (1878) prezidentem. Po úvodních zdavicích zástupce starosty, rektora Vídeňské univerzity a prezidenta Akademie věd, přednesl proctěný projev profesor Ottokar Rokitanský. O hudební doprovod slavnostního aktu se postaral smyčcový

Potomci Karla Rokitanského před jeho bustou v Akademii věd, uprostřed prof. Ottokar Rokitanský, po jeho levici prof. Alexander Rokitansky.

kvartet Vídeňských filharmoniků, v jehož repertoáru nechyběl vedle Mozarta a Schuberta ani Dvořák. Velký sál Akademie věd ve Vídni je vyzdoben impozantní malbou znázorňující čtyři hlavní vědní obory – lékařství, filosofii, teologii a právo. Ve vestibulu krásné klasicistní budovy, odrážející vliv francouzské palácové architektury, sídlí Akademie věd od roku 1857, dříve patřila staré univerzitě a byla slavnostně otevřena v roce 1756 císařem Františkem I. a císařovnou Marií Theresií. Mezi bustami významných členů akademie najdeme i bustu Karla Rokitanského. Akce, díky velikosti osobnosti Rokitanského, byla multidisciplinární, protože k jeho odkazu se hlásí nejen patologové, chirurgové, internisté, gynekologové, antropologové a soudní lékaři, ale i filosofové a historici. Mimořádnou atmosféru celému setkání dodala přítomnost několika generací přímých potomků Karla Rokitanského, včetně jeho pravnuka – 81letého profesora chirurgie Ottokara Rokitanského a jeho syna, profesora dětské chirurgie, Alexandra Rokitanského (obr. 1).

Odpolední jednání prvního dne sympozia se přesunula do slavného Billrothova domu, nyní sídla Vídeňského spolku lékařů, který se nachází ve Frank Gasse nedaleko Votivního kostela. Při přechodu přesunu jsme využili možnosti navštívit budovu nové Vídeňské univerzity a prohlédli si galerii profesorů (obr. 2), což je nezapomenutelný zážitek. Mezi významnými osobnostmi najdeme řadu Čechů a Slováků, včetně prof. T. G. Masaryka, východočeského prof. Eduarda Alberta, Jana Kollára, zakladatelů slavné nové Vídeňské lékařské školy – profesorů Karla Rokitanského, Josefa Škody a Ferdinanda Hebry.

Vyvrcholením prvního dne bylo slavnostní otevření výstavy

Carl Freiherr von Rokitansky, Pathologe – Politiker – Philosoph, instalované v knihovně Billrothova domu. Během zasvěceného výkladu kurátorů výstavy doc. Sablika a dr. Gregera mohli návštěvníci obdivovat slavný Einsleho rektorský portrét Rokitanského, který měl pohnutý osud, protože v době Bachova absolutismu bylo zakázáno ho oficiálně na univerzitě vyvěsit. Připomínám, že Rokitanský byl prvním voleným rektorem univerzity ve Vídni a navíc prvním lékařem – rektorem. Pořadatelé soustředili významná díla Rokitanského, mezi která patří jeho Handbuch der Pathologie v německém i anglickém vydání, včetně posledního vědeckého díla o defektech přepážek srdce. Poprvé jsme mohli obdivovat Rokitanského šlechtický erb v barvách, rodinnou kroniku Rokitanských, bustu od sochaře Victora Tilgnera, nádherně zdobený pohár s citáty velikánů medicíny a několik medailí, které mu v průběhu života a zvláště k 70. narozeninám byly uděleny jako pocta jeho významnému dílu.

Zásadní přednášky v odpoledním bloku pronesli: lékař a historik medicíny dr. Greger o Rokitanského základních objevech v patologii, prof. Peterlik o Rokitanského vlivu na rozvoj patologické fyziologie a prof. Andree o Rokitanském a Virchowovi jako velikánech vědecké disputace.

Týž den probíhající Ples v opeře jakoby se též konal k uctění památky Karla Rokitanského, k jehož oblíbené kavárně patřila právě Caffè Opera. Jistě i proto, že miloval hudbu, jeho žena byla zpěvačka a dva z jeho čtyř synů se stali hudebními umělci.

Jednání druhého dne se přesunula do Hungerova domu, budovy staré univerzity, nyní součásti Akademie věd, jehož citlivou architektonickou modernizací je nutno obdivovat. Prof. Ivo Šteiner, proděkan královéhradecké Lékařské fakulty UK a přednosta Fingerlandova ústavu patologie, jako představitel Rokitanského rodného města Hradce Králové a navíc též patolog, zahájil jednání přednáškou „Pražská studia Rokitanského a jeho vztah s Janem Evangelistou Purkyně“. Emeritní profesor Rumpler přiblížil Rokitanského jako představitele rakouského liberalismu. Patolog prof. Sedivy nastínil obraz a stopy Rokitanského v 21. století v eponymech. Prof. Wick přiblížil Rokitanského a Virchowův model patofyziologie aterosklerózy v novém současném pohledu. Za antropology, kteří vděčí Rokitanskému za založení Antropologické společnosti v roce 1870, promluvil prof. Wilfing. Doktorka Felicitas Seebacher z Institutu historie Univerzity v Klagenfurtu přednesla svoji práci o mravních zásadách Rokitanského, roli Bernard Bolzana v jejich utváření a o akademických proslovech

Galerie profesorů nové Vídeňské univerzity.

Profesoři Ottokar Rokitanský, Roland Sedivý a Hvězdoslav Stefan.

na toto téma. Každá z přednášek by zasloužila více pozornosti, což v tomto sdělení není možné. Doktorce Seebacher vděčíme za vstřícnost a pomoc při „na poslední chvíli“ zorganizované cestě na sympozium do Vídně, stejně jako děkanovi naší fakulty prof. Vladimíru Paličkovi a MUDr. Miloši Kauckému. Během

krátkého, ale pracovně velmi intenzivního pobytu, jsme získali důležité studijní materiály.

Sympozium nevyznělo pouze jako apoteóza na život a dílo Karla Rokitanského, ale ukázalo, že medicíně přinesl řadu objevů a definoval řadu hypotéz, které oslovují vědce dodnes. Rokitanského odkaz žije nejen v medicíně, ale i v příkladných reformách školství a zdravotnictví. Ve Vídni je řada dalších míst, která je nutno při studiu života a díla Karla Rokitanského navštívit.

Krátká cesta do Vídně byla nejen poučná a inspirativní, ale přispěla k navázání vztahu mezi potomky Rokitanského, rakouskými vědci a hradeckými lékaři (obr. 3). Během přátelsky vedené diskuse o tom, zda Rokitanský byl velký Čech nebo Rakušan, jsme se společně shodli na tom, že byl velký Evropan. Co více dodat v době, kdy se i naše země stává součástí Evropy.

Pro mne osobně nemenším zážitkem byla možnost sdílet cestu za Rokitanským s prof. Hvězdoslavem Stefanem, emeritním profesorem Univerzity Karlovy, který, vedle dosažených významných úspěchů v oboru dětské chirurgie a urologie, vynikl také jako historikograf Rokitanského. Již před padesáti lety, jako čtyřiatřicetiletý lékař, o něm napsal dosud nepřekonanou monografii. Profesora Stefana spojuje s Rokitanským nejen rodiště, profesionalita a láska k medicíně, ale i stejné životní heslo: „SVOBODA a POKROK.“

MUDr. Olga Procházková
Foto autorka

KRÁLOVÉHRADECKÉ EVERGREENY

Tentokrát se vrátíme až do šedesátých a počátku sedmdesátých let, kdy nevelkému, ale přátelskému kolektivu Psychiatrické kliniky otcovsky vládá přednosta doc. MUDr. Vilém Pelikán, CSc.

Byl první máj

Blížil se první máj a klinika měla důležitý „politický úkol“ připomenout Svátek práce i na nástěnce umístěné v chodbě. Informace o tom, že se pracovníci kliniky jaksi nemohou dohodnout, kdo že by se měl tohoto úkolu zhostit, se nakonec dostala až k přednostovi docentu Pelikánovi. Ten si do své maličké pracovny, ve které kromě plechového gramofonu a sádrového trpaslíka trůnily i malířské štafle, zavolał hlavní aktéry sporu. Na arch balicího papíru namaloval několika tahy krásnou kyticí a předal obraz dotýcným se slovy: „Kdo tam připiše ten první máj, o tom se snad už dohodnete.“

Spolehlivé časové určení

Docent Pelikán spolu s dalšími renomovanými psychiatry cestoval vlakem. Cesta příjemně ubíhala, odbornou rozpravu vystřídalo i rozličné veselé vzpomínání. Při jedné, trochu lechtivé vzpomínce se ale žádnému z pánů nezdálo dost výstižné konstatovat jenom, že se historika udála již před delším časem. S řešením nakonec přišel docent Pelikán: „Jo, to bylo tenkrát, když jsme si ještě mysleli, že se to dá ovlivnit vůlí.“

Jak se vlichotit nadřízenému

Docenta Jiřího Bílého znali kliničtí kolegové i mnozí další pracovníci Fakultní nemocnice jako přátelského a tolerantního

člověka, ale také jako nadšence pro sportovní rybolov, majitele velkého psa a staříckého Tatrplánu. Tohle sportovní zaměření pana docenta se trochu promítalo i do jeho oblékání – většinou ho bylo možné potkat ve staré sportovní bundě, obnošeném plášti do deště atp. Když se však jednou psychiatři domluvili na společné návštěvě plesu mediků, byl pan docent – díky péči jeho manželky – zcela k nepoznání. V novém obleku na plese doslova kraloval. Ovšem ne dlouho. Když si o půlnoci chtěla společnost psychiatrů a jejich partnerek připít na zdraví, nezvládl mladý sekundář své útroby a při snaze vlichotit se panu docentovi si lehce škytl, přičemž se trocha obsahu jeho žaludku ocitla na klopě páně docentova parádního obleku. Nešťastný sekundář chtěl vše zachránit, a tak vzal kapesník a neblahou parádu na saku nadřízeného pořádně rozmazal. Večer pro pana docenta předčasně skončil, ale je třeba říci, že i tentokrát se plně projevila jeho tolerance a celá ta příhoda neměla pro provinilce žádných následků.

Trpělivost

Vynikajícího psychoterapeuta MUDr. Jiřího Rigela se kolegové jednou ptali, kde bere svou bezmeznou trpělivost, se kterou dokáže naslouchat steskům neurotických pacientů. MUDr. Rigel, známý i svým osobitým humorem, jim odpověděl, že během těch terapeutických sezení se vždy snaží svléci si ponožky, aniž by se vyzul z bot, a že i když už to dokáže, přece jen to nějakou dobu trvá. Našli i tací, kteří mu uvěřili a sami se o podobnou aktivitu pokusili. Když se pak ale po nějakém čase MUDr. Rigelovi svými úspěchy pochlubili, nedočkali se uznání. MUDr. Rigel je totiž ujistil, že on sám si už dokáže bez vyzutí bot ponožky i obléknout.

Pa

Zřízení a budování první evropské Tkáňové banky a vize budoucí činnosti *)

PROF. MUDR. RUDOLF KLEN, DRSC.

(TRANSPLANTAČNÍ CENTRUM UROLOGICKÉ KLINIKY V HRADCI KRÁLOVÉ.
VEDOUcí TRANSPLANTAČNÍHO CENTRA MUDR. P. NAVRÁTIL, CSc.)

*Kdyby nebylo včera, nebylo by dnes;
kdyby nebylo dnes, nebylo by zítra.*

Představa o zřízení Tkáňové banky v Hradci Králové byla přednesena na konferenci Československé ortopedické společnosti v roce 1951. Prvního října 1952 laboratoř začala pracovat. Po prověření dvanáctiletou zkušeností byl projekt příznivě přijat na konferenci International College of Surgeons ve Vídni. Ale už tenkrát měla práce větší rozsah činnosti. Všechny činnosti se neudržely (několik druhů experimentálních nádorových buněk nebo příprava kostních hřebů a šroubů), některé se staly trvalou součástí naší práce (banka lidského mléka, perfuze ledvin) a další, později rozvinuté (banka kostní dřevě a lidského spermatu), se již začaly připravovat. Hned na počátku byl kladen důraz na zákonost a etiku.

V roce 1953 byl z našeho popudu předložen návrh zákona o její činnosti. Protože se práce úspěšně rozvíjela, byli jsme v roce 1963 vyzváni předložit požadavky pro výstavbu tkáňové banky v připravované stavbě pavilonu Ústavu patologické anatomie. I to byla novinka, protože všechny podobné laboratoře byly umístěny v adaptovaných prostorách. Plán sice nesl známky nezkušenosti, ale symbióza s patologií byla velmi prospěšná.

Mimo bezplatné zásobování dvanácti druhy tkáňových konzerv všech pracovišť v tehdejší Československu, která o to požádala, zaslali jsme ve spolupráci se Světovou zdravotnickou organizací konzervy na 22 pracovišť do čtyř kontinentů. Zmíním se jen o dvou zásilkách, protože nebyly běžné. Po úspěšném použití našich štěpů ve Schweitzerově nemocnici v africkém Gabunu jsme byli požádáni mezinárodním Červeným křížem o zaslání dalších štěpů. Ty jsme svěřili výpravě českých vysokoškoláků, kteří tam cestovali. Pro neklid v projížděné oblasti se štěpy na místo určení nedostaly a zprávu o jejich osudu jsme za nějakou dobu dostali od českého misijního lékaře, který pracoval v Moravian Church Hospital v tanzánské Tabora. Přinesli mu je partyzáni se svým zraněným. Širší než ekumenický rámec měla zásilka očních bulbů. Z nařízení ministra zdravotnictví, římskokatolického duchovního, enukleoval žid oči zemřelých českých křesťanů. Keratoplastiky provedl tolerantní muslim členům muslimské fundamentalistické královské rodiny Saúdské Arábie.

Založením Tkáňové ústředny se otevřel zlatý důl pro provádění výzkumu, který byl nezbytnou částí její činnosti. Jen třikrát jsme se zatoulali do oblasti základního výzkumu. Ač jedna z prvních prací, zaměřená imunologicky, byla otištěna v prestižních *Annals of the New York Academy of Sciences*, tuto tematiku jsme opustili a věnovali se výhradně otázkám konzervace biologických objektů. Snahou vždy bylo, aby práce na sebe navazovaly. Výsledky dvou prací byly patentovány (dekontaminační metoda chladového šoku se stále používá) a jedna práce byla uznána jako nová léčebná metoda.

Z publikační činnosti je třeba uvést, že práce »Otázky konzervace cévních štěpů« (1960) byla oceněna Maydlovou cenou

za experimentální chirurgii. Co se tkne monografií, za pět let po založení laboratoře vyšla česky práce, která za dalších pět let byla v rozšířené formě vydána rusky a za dalších dvacet let přepracovaná vyšla v Anglii pod názvem »Biological Principles of Tissue Banking«. Definice, které jsou základem dorozumění, byly česky a anglicky zpracovány pro kryobiologii a aberace chromozomů. Kryobiologická terminologie byla přeložena do japonštiny. Monografie o složení a konzervaci lidského mléka vyšla česky a byla vyžádána diplomatickou cestou do Brazílie. Spolupracovali jsme na zhotovení výukových filmů (arterioendoskopie a konzervace lidského mléka).

Rozech konzervace biologických objektů, založené na biologii nízkých teplot, spojený s jejich užíváním, si vynutil v sedmém deceniu zařazení přednášek z této oblasti do postgraduální výuky lékařů a středních zdravotnických pracovníků. Průkopnický čin provedlo vedení fakulty zařazením uvedených témat mezi přednášky biologie a chirurgické propedeutiky. Stať o kryobiologii je uvedena v prvním vydání učebnice lékařské fyziky. Expertiza organizovaná Mezinárodní agenturou pro atomovou energii v Rangúnu a workshop pořádaný Jadavpur University Calcutta přispěly k budování tkáňových bank v těchto městech. Z četných zahraničních návštěv uvedu jen dvě. Šlo o reprezentantku tkáňové banky z jihoafrického Johannesburgu a vedoucího tehdy největší oční banky v Colombu na Srí Lance. Byla však odmítnuta stáž vojenského lékaře z Barmy, protože mimo jmenování tamní vojenskou diktaturou nespĺňoval ostatní podmínky stanovené IAEA.

Ze sedmnácti pořádaných zasedání byla tři pořádaná z pověření Mezinárodního ústavu chlazení (Paříž) a jedno z pověření IAEA (Viedeň). Extramurální organizační činnost záležela především v živých stycích s uživateli našich štěpů. Tyto kontakty vedly ke zřízení poradního sboru s širokou pracovní náplní (sdělování požadavků a námětů klinik, kritika naší práce, pomoc v plnění našich úkolů a přímý styk s praxí). Společným hodnocením výsledků s četnými uživateli jsme docházeli k obecně platným závěrům. Tak například vznikla práce, hodnotící použití našich fasciálních štěpů u 1000 durálních plastik, provedených na několika neurochirurgických klinikách. Obhájili jsme návrh rejstříku potenciálních živých dárců kostní dřevě asi rok před tím, než prezident USA Reagan vypsál na vypracování návrhu banky kostní dřevě a jeho realizaci 25 milionů dolarů.

Nemohu podat zprávu o dnešní činnosti Tkáňových bank, protože jsem ztratil kontakt s touto prací. Můj nástupce nařídil laborantce, aby mi vyřídila, že do laboratoře už nemám chodit. Tomu byla přítomná svědkyně. Využil jsem proto své vlastní zkušenosti k vypracování projektu »Propedeutika a základy pro zřízení banky lidských embryonálních buněk«, která by se mohla stát jednou z dalších činností tkáňových bank.

*

Ve fyzice, která je jednou ze základních přírodních věd, jsou tři pevné body zárukou stability. Nejinak je tomu při řešení problematiky racionálně-charitativního užití potracených em-

bryí a fétů (dále jen e/f). Jde o správné biologické předpoklady, jejichž provádění neodporuje zákonům ani etice.

Na rozdíl od zralých buněk mají e/f buňky řadu výhodných vlastností pro klinické transplantace. Předně nejsou imunologicky vyzrálé, obsahují četné růstové faktory, které vedou k rychlému pomnožování a připojení. Mají též velkou schopnost se diferencovat a adaptovat. Jsou i odolnější na ischemii. Protože nebývají pevně srostlé a nemají dlouhé výběžky, snadno se izolují.

Tyto vlastnosti e/f buněk otvírají možnost „Verneovské“ vize. S odborníky oborů, u nichž lze předpokládat jejich uplatnění, jsem sestavil seznam diagnóz označených kódy 10. revize Mezinárodní klasifikace nemocí SZO. Seznam zpracoval doc. Ing. L. Strnad, CSc., který zjistil, že v roce 1995 by z 41.376 nemocných hospitalizovaných v hradecké FN přicházelo v úvahu léčení e/f buňkami 3.960 až 5.300 nemocných. Z počtu 1,879.000 hospitalizovaných v ČR by to bylo 152.000 až 206.000 nemocných. Kdyby z nich došlo k úspěšné léčbě jen u 1 %, jde o počet, který musí přivést každého nezaujatého člověka k názoru, že užití lidských e/f buněk, splňující etické předpoklady, plní i etický úkol medicíny.

Žádost o odborné posouzení založení banky brephoplastických buněk (dále jen BBB) jsem zaslal předsedům odborných společností ČLS, v jejichž oborech se očekává uplatnění e/f buněk. Souhlasné stanovisko zaujala Vědecká rada Lékařské fakulty UK v Hradci Králové, Vědecká rada Vojenské lékařské akademie v Hradci Králové a Ústav mikrobiologie ČAV.

Zákon ČNR č. 66/1986 umožňuje umělé přerušování těhotenství. Vyhláška č. 75/1986 stanoví jak uvedený zákon provádět. Rozhodnutí o způsobu použití pro vědecké, léčebně-preventivní nebo výukové účely, činí vedoucí BBB na základě anamnézy, lékařského vyšetření obou rodičů a vyšetření potráceného zárodku.

Již zde se nabízejí otázky: je zničení (pohřbení nebo spálení) embrya (dále jen e) etické, může-li prospět nemocnému člověku? Je účta ke spálenému nebo pohřbenému e větší než k jeho charitativně-racionálnímu použití?

Rada Evropy v doporučení členským státům číslo 1046 z roku 1986 doporučuje zákaz užívání e pro průmyslové zpracování. Parliamentery assembly of the Council of Europe v Recommendation 1100 /1989/ on the use of human embryos and foetuses in scientific research uvádí své kladné stanovisko k využití e v odstavci F.

Považuji lidské e za rozvíjející se lidskou bytost, která není schopna žít mimo organismus ženy. Jakmile je symbióza s matkou zrušena, dojde ke smrti. E přísluší, v době kdy žije, stejná účta jako k člověku. Je-li mrtvé, náleží mu stejná účta, jako mrtvému člověku. Řešením etických otázek problematiky BBB jsem se zabýval v sedmi publikacích. Článek »Co může medicína?« otiskly Zdravotnické noviny. S filosofem J. Jebavým jsme opublikovali práci »Fetal Tissue Banks need Ethical Code« v Bulletin of Medical Ethics. Článek »I mrtví pomáhají«, otištěný ve Vesmíru, byl též otištěn v Tissue and Cell Report v časopise American Association of Tissue Banks. Článek »Potracená embrya - právo a etika« vyšel v Praktickém Lékaři i v Bulletin of Medical Ethics. Protože jeho text pomáhá imperativu lékařské etiky - pomoci nemocnému, byl předložen Centrální etické komisi Ministerstva zdravotnictví ČR k posouzení. Komise rozhodla, že „po stránce etické nemá zásadní námítky“. Práce »Pilotní studie průzkumu veřejného mínění na užití potrácených embryí«, otištěná v Praktickém Lékaři, přinesla důležitá zjištění. Předseda etické komise celosvětové Transplantation Society mi

zaslal „Position paper on foetal interaction“. Ta obsahuje šest bodů týkajících se lidských f. Statut BBB je splňuje.

Protože tři základní požadavky byly splněny, je k založení BBB třeba především vypracovat administrativní náležitosti, hlavně stanovit podmínky akreditace, zásady správné laboratorní práce a vypracovat statut. K jejich realizaci bude třeba financí. Toho si byl autor vědom již v roce 1969, jak uvádí v publikaci »Basic Considerations for the Establishment of Bone Marrow Bank«, otištěné v Bone Marrow Conservation, Culture and Transplantation, vydané International Atomic Energy Agency Vienna.

K dokonalému porozumění, vylučujícímu rozdílný výklad, je nutné přesné vymezení pojmů. Proto byly vypracovány definice výrazů, které budou užívány při práci BBB. Sledování plnění akreditačních podmínek pro BBB dává možnost se přesvědčit, zda banka splňuje podmínky pro svou existenci a činnost na dobré úrovni. Jde o podmínky v oblasti: organizace, zaměstnanců, pracovních prostor, laboratorního vybavení.

Pro legální použití jakkoli potráceného e, je třeba určit osobu, která je oprávněná rozhodnout o dalším osudu potráceného e/f. E/f jsou první stadia vyvíjejícího se člověka, která ani z biologického, ani z právního hlediska nemají schopnost se rozhodnout o svém dalším osudu. Jsou dvě zdravotní indikace. Předně jde o přerušování těhotenství, které bylo doporučeno lékaři, kteří došli k závěru, že pokračující těhotenství by podstatně zhoršilo zdravotní stav těhotné, někdy by i mohlo ohrozit její život. Další indikace je genetická, která záleží v nepříznivé prognóze vývoje e/f. Častá motivace těhotné ženy je její osobní důvod, který se jí jeví tak závažný, že se smířila s faktem, že její rozhodnutí povede ke zničení vyvíjející se lidské bytosti. Biologický otec vystupuje ve třech rolích. Předně jde o legitimního manžela, ve druhém o stabilního partnera, a ve třetím o náhodného partnera.

Za předpokladu, že těhotná souhlasí s darem, jsou v následující tabulce uvedeny kombinace stanovisek biologického otce k potratu a daru a jejich vyhodnocení pro účely BBB.

Stanovisko biologického otce:

potrat	dar	výsledek pro BBB
+	+	+
+	-	?
+	n	q
-	+	+
-	-	?
-	n	?
n	+	+
n	-	?
n	n	q
neinformovaný		+

+ kladné stanovisko
 - záporné stanovisko
 n nevyjádřil se
 q qui tacet assentire videtur

Jde tedy o řešení tří otázek: **1.** Stačí jen souhlas těhotné s darem a není nutné respektovat stanovisko biologického otce? – **2.** Nevyjádření se k otázce znamená „qui tacet assentire videtur“? – **3.** Souhlas biologického otce s darem předpokládá jeho souhlas s potratem?

Náplň i formu práce BBB bude do jisté míry ovlivňovat veřejné mínění. Aby vedení banky mělo o něm již od samého začátku práce hrubou představu, byl proveden orientační průzkum veřejného mínění.

Jednomu stu respondentů, kteří se dobrovolně přihlásili, byla předána informace určena těhotným, které se rozhodly pro interrupci. Z ní vyplývá, že:

- Ženy všech 5 skupin by svá potracená e darovaly pro charitativně-racionální použití. Z 50 respondentek by se jen 3 (tj. 6%) rozhodlo pro pohřbení nebo spálení.

- Jestliže by se těhotná rozhodla pro charitativně-racionální použití, i muži všech skupin by s tímto rozhodnutím souhlasili. Z 50 respondentů jen 6 (tj. 12%) by se vyjádřilo jinak.

- Všichni respondenti (tj. 100%) uznávají, že stanovisko těhotné je rozhodující. Tři skupiny respondentek soudí, že není třeba respektovat stanovisko biologického otce. Z 50 respondentek jen 5 (tj. 10%) soudí, že je nutné ho respektovat,

- Nezdopovězení otázky darování e nepovažují za němý souhlas 2 skupiny respondentů, jen lékaři ho považují za němý souhlas.

- Nebyl zjištěn žádný signifikantní rozdíl mezi stanovisky studujících medicínu a studujících pedagogiku. Stanovisko respondentů – zdravotníků se liší od stanoviska respondentů studujících pedagogiku jen v otázce 6, která však nemá prvořadou důležitost.

Tyto závěry jsou povzbuzující pro práci BBB a nabádají k provedení plnohodnotného průzkumu, který by údaje zpřesnil a doplnil.

Aby se těhotná i biologický otec mohli rozhodnout o darování na základě věrohodných informací, je pro ně připravena písemná informace. V případě, že se těhotná rozhodne pro darování, bude jí předložen dotazník o její anamnéze a darovací listina, které jsou důvěrné. Bude-li těhotná souhlasit, bude biologickému otci předána informace a dotazník o jeho anamnéze. V případě, že naše zákony nebudou vyžadovat souhlas biologického otce ke charitativně-racionálnímu použití, jakékoliv klinické použití i některé výzkumné práce budou nezbytně vyžadovat znalost i jeho anamnézy a zdravotního stavu. I tento spis bude důvěrný. Po převzetí ostatků pracovníkem BBB je operatérovi předáno potvrzení o převzetí ostatků.

Z krve odejmuté těhotné a biologickému otci budou provedena stejná vyšetření, která se provádějí dárčům krve. Karanténa štěpů pro klinické použití skončí, jsou-li uvedena vyšetření negativní včetně druhého vyšetření na HIV. Je-li některé vyšetření pozitivní, je nutné vyšetřit všechny osoby, které s ostatky pracovaly, zda se infikovaly.

Hlavní úkol BBB bude poskytovat lidské břeňoplastické buňky pro eticky schválený výzkum nebo léčení. Pro léčení budou poskytovány jen buňky, u kterých nebyla zjištěna infekce, anamnestický údaj o dědičné chorobě rodičů, ani takové, u nichž se předpokládá patologická změna. - Tato stať je úvod k úvaze o embryotoxickém působení xenobiotik, které doplní údaje potřebné pro správné rozhodnutí o jejich použití. Z tohoto hlediska rozdělíme xenobiotika do tří skupin: léky, návykové látky neužívané jako farmaka a abiotické složky životního prostředí.

Protože ozařování je léčebný postup, Nakagawa a spol. uvádějí, že v době od 2.

do 8. týdne těhotenství způsobí léčebné ozáření těhotné malformaci e. Od 8. do 25. týdne vede k duševnímu zaostávání novorozence.

Je obdivuhodné, že již více než před dvěma tisíci léty bylo napsáno do biblické Knihy soudců „...otěhotníš a porodíš syna; Měj se na pozor. Nepij víno ani opojný nápoj“. Potvrzení platnosti této rady nalézáme i dnes. Častým embryotoxickým faktorem je kouření. Cotton prokázal, že kouření více poškozuje f než kokain.

Jedním z výzkumných úkolů, kterých by se měla BBB zúčastnit, by byla kontrola zatím ne vždy přesně uváděné embryotoxicity léků, které již byly uvedeny na trh. Vyšetření potracených e žen, které užívaly léky, dává jedinečné předpoklady rozhodnout s konečnou platností tuto problematiku. O jejím nepředvídaném rozsahu svědčí, že přibližně 80% léčebných prostředků je buď kontraindikováno v těhotenství nebo se jejich užívání nedoporučuje. I když tyto charakteristiky jsou asi u mnoha léků příliš přísné, bylo by žádoucí, aby farmaceutický průmysl využil dané možnosti a podporoval tento výzkum. Srovnání nálezů zjištěných u e s anamnestickými údaji biologického otce by přineslo mnoho poznatků. BBB by zájem o spolupráci uvítala, protože by odborně i ekonomicky posílila její činnost. Odborný přínos by záležel na zpřesněném posouzení vhodnosti e štěpů pro transplantaci a nevyčerpatelných námětech výzkumu embryotoxicity léčiv. Výsledky těchto studií by odstranily zbytečné nejistoty o embryotoxickém působení některých léků, takže by těhotné mohly být bez obav léčeny větším počtem léků. To by bylo ku prospěchu farmaceutických firem.

Výsledky klinických transplantací e buněk se velmi liší. Jde jak o neúspěchy, tak i o výsledky s ohromujícími úspěchy. Někdy je toho příčina, že nejsou uvedeny biologické údaje o štěpu (počet

buněk, jejich stáří, funkčnost) a jen zcela zřídka jsou některé tyto údaje uvedeny. Avšak nikdy nejsou uvedeny všechny.

Zápis o makroskopické zevní morfologii a zpracování e-f je důvěrný. O kultivačních médiích budou vedeny tyto záznamy: název, výrobce, číslo šarže, datum expirace, data převzetí a odběrů, teplota skladování. Po celou dobu, kdy bude materiál v BBB, bude s ním zacházeno pietně, stejně jak přísluší každé části lidského těla. Bude určen pracovník, který bude zodpovídat za materiál, který nebude použit pro úkoly BBB, a bude spálen nebo pohřben. Jsou vypracovány žádanky o zaslání embryonálních buněk pro výzkum, o zaslání e buněk pro klinickou transplantaci, dále průvodní dopis buněk pro výzkum a průvodní dopis konzervy pro klinické použití.

Připraven je i »Statut banky lidských embryonálních a fetálních buněk«, který má 6 kapitol: úvod, organizace, dárcovství,

přeprava ostatků do BBB, úprava ostatků na štěp. Dokumentace obsahuje též zápisy o poruchách a opravách a spolupráce se zasobovanými zařízeními.

Předloženou práci jsem chtěl co nejvíce omezit úskalí, se kterými je při budování BBB nutné počítat. Nechtěl bych se stát Renčínovým šaškem, kterému jsem nasadil moji hlavu, a který sleduje Dona Quichota a Sancho Panchu v boji s větrnými mlýny. Lituji, že se moje úsilí zatím neseťkalo na příslušných místech s pochopením. Nicméně děkuji škole, jejímž jsem druhým absolventem, za její pochopení otisknout mé představy.

Citovaná literatura je k dispozici u autora.

*) Práce je otištěna se souhlasem nakladatelství Kluwer, které ji uveřejní v časopise Cell and Tissue Banking v letošním 5. svazku.

LEO STEINHART OSMĚSÁTNIKEM

Prof. MUDr. Leo Steinhart, DrSc., se na narodil v pražské měšťanské rodině 13. dubna 1924. Maturoval na reálném gymnáziu v roce 1943. Jeho otec zemřel za války v koncentračním táboře, matka byla rovněž uvězněna. Nakonec byl internován i on sám. Válečné období poznamenalo výrazně celý jeho pozdější život. V letech 1945 – 1950 vystudoval jako vojenský stipendista Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy v Praze a po studiích byl přidělen na Vojenskou lékařskou akademii v Hradci Králové na radiodiagnostické oddělení. S Hradcem je dále spojen celý jeho profesionální i osobní život. Po zrušení VLA zůstal asistentem Radiologické kliniky a nastoupil vědeckou a učitelskou dráhu, kterou završil získáním profesury v roce 1967. V té době byl přednostou kliniky profesor Baštecký. V letech 1967 – 1971 pracoval prof. Steinhart v Kuvajtu, kde mimo odborné práce vytvořil v té době neobvyklou základnu pro působení celé řady československých lékařů, a to nejen radiologů, ale i odborníků mnoha jiných oborů. Po návratu v roce 1971 byl jmenován řádným profesorem radiologie a stal se přednostou Radiodiagnostické kliniky. V této funkci setrval až do r. 1989, medicíně je aktivně věrný dosud.

Leo Steinhart patří ke špičkovým radiologům světového formátu. Z jeho publikací a jejich ohlasů vyplývá, že byl průkopníkem rentgenkardiologie, kterou rozvíjel jako jeden z prvních na světě. Společně s dr. Endrysem zavedl v hradecké Fakultní nemocnici na začátku šedesátých let originální postup transseptální katetrizace levé síně; tato metoda má celosvětovou prioritu. Znamenala zásadní zdokonalení metody Rössovy tím, že ji kombinovala s metodou Seldingerovou. Prof. Steinhart byl u nás také prvním, kdo rozpoznal revolučnost objevu počítačové tomografie a zasloužil se o vybudování prvního CT pracoviště v republice. Toto pracoviště vzniklo v Hradci Králové v roce 1978, tedy tři roky poté, kdy začaly být první přístroje uváděny do celosvětové praxe. Koncem sedmdesátých let se rovněž

Steinhartova klinika stala jedním z prvních radiologických center soustavně využívajících diagnostickou ultrasonografii. Přispěl tím k rozšíření původní rentgenologie na komplexněji pojatý obor diagnostických zobrazovacích metod. Paralelně s rozvojem neinvazivních zobrazovacích postupů kladl důraz i na rozšíření intervenčních radiologických metod z oblasti diagnostiky do sféry terapie. V republice zaváděl metody obliterační, dezobliterační, dále i metody lokální aplikace léků. Těmito svými aktivitami udržel obor na světové špičce i přes tragické technické zaostávání za železnou oponou.

Během svého odborného působení reprezentoval prof. Steinhart důstojně čs. radiologii v zahraničí a získal četné kontakty, které využil pro další zvelebování oboru na domácí půdě i pro vysílání spolupracovníků ze svého i z dalších pracovišť na studijní pobyty. Svým působením v Kuvajtu velmi proslavil československou medicínu vůbec a na dlouhou dobu tak vytvořil možnost expertní činnosti mnoha lékařů v arabském světě.

Prof. Steinhart neztratil ani v současné době množství svých přátel a důvěru svých spolupracovníků na klinice, v nemocnici a v radiologické společnosti. Ve svém snažení nezůstal izolován a vychoval celou řadou následovníků, pro které se v minulém společenském klimatu snažil vytvořit alespoň únosné pracovní podmínky. Je skutečným zakladatelem hradecké radiologické školy. Dobrých a vynikajících odborníků je mnoho. Málo je však těch velkorysých, kteří umějí své zkušenosti předat a hlavně jsou schopni vytvořit na pracovišti družnou a tvořivou atmosféru, která je tolik potřebným podhoubím pro růst následovníků. Takovou schopnost prof. Steinhart vždy měl a dokázal jí „nakazit“ také své okolí.

Takže, milý Leoši, ať Ti to pořád „pálí“, my se u toho Tvého ohníčku nadále hodláme pravidelně ohřívát.

Prof. MUDr. Pavel Eliáš, CSc.
odchovanec hradecké radiologické školy

Zpráva o mimořádné monografii

**Jan Krejsek, Otakar Kopecký: Klinická imunologie.
Hradec Králové, Nucleus HK, 2004, 941 s. ISBN 80-86225-50-X**

Jsou knihy, jež způsobem zpracování a obrovským množstvím poznatků do nich vložených právem vzbuzují náš obdiv a také úctu k jejich autorům. K takovým zcela mimořádným publikacím bezesporu patří monografie doc. RNDr. Jana Krejska, CSc., a MUDr. Otakara Kopeckého, CSc., »Klinická imunologie«.

Autoři této knihy – oba představitelé Ústavu klinické imunologie a alergologie Lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice v Hradci Králové – shrnují ve 40 kapitolách v celé šíři poznatky základní a klinické imunologie. Důraz je kladen na objasnění hlavních principů fungování imunitního systému ve zdraví i nemoci. Vychází se přitom z nejnovějších poznatků genetiky, molekulové a buněčné biologie. Imunitní systém je charakterizován jako informační soustava, ve kterém je komunikace zajištěna prostřednictvím cytokinů a membránových interakcí. Fungování imunitního systému je podáno v kontextu funkcí dalších tělních soustav, zvláště systému neuroendokrinních regulací.

Značná pozornost je věnována buněčnému substrátu imunitní odpovědi. Následuje zevrubný popis všech mechanismů přirozené i adaptivní imunity. Jsou podány zvláštnosti fungování imunitní soustavy v nejdůležitějších orgánech, např. játrech, oku, kůži či sliznici nebo ústní dutině. Rozsáhlá partie je věnována vztahu mezi imunitní soustavou a infekčním agens. Zdůrazněna je nezbytnost mikrobiálních podnětů pro optimální ontogenetický vývoj imunitního systému. Podrobně jsou řešeny důvody narušení imunologické tolerance jako příčiny rozvoje autoimunitní imunopatologické reaktivity. Je podán přehled o imunopatogenezi vybraných autoimunitních imunopatologických chorob, jejich diagnostice a terapii. Samostatná kapitola je věnována atopii a nemocem zprostředkovaným protilátkami IgE. Obdobně jsou podány informace o primárních a sekundárních imunodeficiencích včetně infekce HIV a AIDS. Pozornost je věnována vlivu zevního prostředí na imunitní systém. Diskutován je význam nut-

rice, včetně potravní intolerance, na funkci imunitního systému. Je pojednáno o terapeutických modulacích imunitního systému jak ve smyslu imunopotenciace, tak ve smyslu imunosuprese, a o principech pasivní a aktivní imunizace. Samostatně je pojednáno o ontogenezi imunitního systému a zvláště v reaktivitě ve stáří. Závěrečná kapitola je zaměřena na laboratorní vyšetřovací postupy v klinické imunologii a alergologii.

Charakteristickým rysem knihy je provázanost jednotlivých oddílů. K vyjádření vzájemných souvislostí a ke zdůraznění klíčových poznatků využívají autoři zhruba 800 originálních barevných schémat a přehledových tabulek, provázených stručnými popisy. Součástí knihy je i cca 50 stran příloh, které shrnují např. informace o membránových molekulách leukocytů, cytokinech a chemokinech. Bohatá obrazová dokumentace tak vlastně v knize vytváří další úroveň informací. Každá kapitola zahrnuje několik desítek literárních odkazů. Na konci knihy je seznam monografických děl, seznam zkratk a rejstřík.

Autoři při tvorbě knihy vyšli ze své dlouholeté pedagogické zkušenosti. Kniha bude využívána v pregraduální výuce studentů lékařských fakult, studentů farmacie, přírodních věd a jiných biomedicínských oborů. Rozsah poznatků vysoce překračuje potřeby pregraduálního studia a předurčuje knihu jako základní studijní pomůcku pro postgraduální studenty na LF UK a ostatních fakultách. Kniha bude nepochybně přínosem pro lékaře všech medicínských oborů. Imunologické poznatky budou již v blízké budoucnosti ovlivňovat diagnostiku a terapii prakticky ve všech odvětvích medicíny.

Závěrem je nutno vyslovit oběma autorům díky za knihu, ve které každý z nás najde potřebné údaje a poučení o oboru dnes tak rozsáhlém a prudce se rozvíjícím jakým je imunologie.

Redakce

POZVÁNÍ NA VÝSTAVU

Josef Bavor

MEZI NEBEM A ZEMÍ

Vernisáž v pondělí 10. května 2004 v 17 hodin

V ambitu kláštera bratří františkánů
u kostela Panny Marie Sněžné

Jungmannovo náměstí 18, Praha 1

Výstava je přístupná denně
od 10 do 18 hodin
a potrvá do 30. května 2004

Hradecká prosektura na fotografiích Antonína Fingerlanda

Když byla 4. listopadu 1928 slavnostně otevřena nová Okresní všeobecná veřejná nemocnice v Hradci Králové, měla šest samostatných oddělení: odd. pro choroby chirurgické, odd. gynecologické a porodnické, odd. oční, ušní, nosní a krční, odd. interní a odd. infekční. Vedle toho ale byla v nemocnici zřízena i prosektura a centrální rentgenologická stanice, obě pracoviště se samostatnými primáriáty.

„Byl to progresivní počín tehdejších tvůrců královéhradecké okresní nemocnice, jmenovitě prim. MUDr. Bedřicha Honzáka, když již do první etapy budování ústavu zařadili výstavbu prosektury,“ napsal v jedné své vzpomínce na počátky své činnosti v hradecké nemocnici prof. MUDr. Antonín Fingerland, DrSc. (Fingerland, A.: Karel Rokitansky a naše hradecká lékařská škola. In: Chrobák, L. (ed.) a kol.: Lékařská fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové 1945 – 1995. Hradec Králové : Nakladatelství ATD, 1995, s. 77-80). Nebylo totiž v té době běžné, že by i okresní nemocnice měly vlastní prosekturu. Ale stejně progresivní, šťastné a prozíravé bylo i rozhodnutí Hradečanů jmenovat primářem prosektury tehdy teprve osmadvacetiletého MUDr. Antonína Fingerlanda, asistenta pražského Ústavu patologické anatomie prof. Jaroslava Hlavy. „Ve velmi krátkém čase

Jiný pohled na přístavbu posluchárny

a Anna Chlupáčová a jedna myčka. Prim. Fingerland byl také od 15. května 1931 ustanoven úředním ohledačem v nemocnici zemřelých nemocných a až do května roku 1932 vedl kromě prosektury i infekční oddělení, na které bylo jen v roce 1931 přijato 539 nemocných. Při výčtu pracovních aktivit prim. MUDr. Fingerlanda je obtížné pochopit, jak dokázal najít čas i na některé mimopracovní činnosti. A přece se nám zachovalo i jedno jeho rozsáhlé a významné dílo, které bezprostředně nesusouviselo s prací patologického anatoma – dílo fotografa.

Primář MUDr. Antonín Fingerland byl nadšeným fotografem a kromě jiného také hojně dokumentoval výstavbu nové nemocnice, její stavební proměny. Rád fotografoval také personál prosektury (foto č. 3, 4).

Na schůzi učitelského sboru fakulty dne 3. a 10. října 1946 bylo rozhodnuto zařadit do investičního plánu stavbu poslucháren, a to patologicko-anatomické, chirurgické a interní. Návrhy pro výstavbu posluchárny a celkové rozšíření pavilonu patologicko-anatomického ústavu dodal hradecký architekt doc. dr. Jan Rejchl (Bouček, B.: Dvouletá činnost Fakultní pobočky královéhradecké – 1945-46 a 1946-47. Kartáčový otisk nevydaného tisku, s. 92). Ještě v prosinci roku 1946 zjišťovali děkan prof. Bouček a doc. Fingerland na centrálních úřadech v Praze, jaké jsou možnosti pro výstavbu posluchárny pro klinické obory

Přístavba posluchárny v letech 1947 – 1948.

se zdařilo řádně zorganizovat práci prosektury, zavést i vyšetření histologická a též bakteriologická. Začali jsme tehdy organizovat i odborné schůze Spolku lékařů severovýchodních Čech, na nichž byly vedle přednášek též demonstrovány závažné kasuistiky,“ napsal ve shora citované vzpomínce o prvních letech činnosti hradecké prosektury prof. Fingerland. Nahlédnutím do výroční zprávy nemocnice za rok 1931 zjistíme, že již v tomto třetím roce existence prosektury bylo provedeno 348 pitev, 569 histologických vyšetření (z toho 454 biopsií), 1.237 bakteriologických vyšetření a 1.785 vyšetření krevních. Menší část z uvedeného počtu vyšetření byla provedena pro nemocnice v Náchodě, Jičíně a ve Dvoře Králové. (Výroční zpráva Všeobecné veřejné nemocnice v Hradci Králové za rok 1931, s. 27-35). Prostorově nebyla původní hradecká prosektura příliš rozlehlá. Skládala se z pitevny, mrtvolny, dvou laboratoří – histologické a bakteriologicko-sérologické, muzea preparátů, pracovní primáře a temné fotografické komory. Až teprve na počátku války získala prosektura přístavbou další dvě laboratoře.

Po dlouhou řadu let byl prim. MUDr. Fingerland jediným lékařem prosektury – ve zmíněném již roce 1931 zde kromě primáře pracoval zřízenec Josef Šomko, laborantky Eliška Gyovaiová

Personál prosektury, konec 30. let. Sedící zleva: zřízcenci D. Dolek, Josef Šomko, praktikant MUC. Josef Vaněk. Stojící zleva: laborantky pí Anna Chlupáčová, sl. Marie Volková (prov. Gebertová), pom. labor. pí Anna Mudrochová, pí Františka Víšková.

Laborantka pí Komerková (40. léta).

v rámci dvouletého plánu (Bouček, B. – cit. dílo, s. 99). Na jaře roku 1947 byla přístavba pavilonu patologicko-anatomického ústavu zahájena, avšak jak dokládá záznam ze schůze učitelského sboru fakulty dne 29. května 1947, celá akce vážla „pro různé

úřední kompetenční nesrovnalosti“ a také „výpomoc studentů při kopání základů byla nevalná“ (Bouček, B. – cit. dílo, s. 110). K zásadnímu obratu došlo až v prosinci 1947, kdy byla získána subvence pro přístavbu patologicko-anatomického ústavu. Akci financovalo ministerstvo techniky pro ministerstvo školství. Pamětní kniha města Hradce Králové uvádí částku 22 milionů korun, za kterou probíhají v roce 1948 veškeré stavební práce v klinické nemocnici, výstavba posluchárny při patologicko-anatomickém ústavu byla vyčíslena na 5 milionů korun.

V Muzeu východních Čech v Hradci Králové je v současné době zpracováván rozsáhlý soubor diapositivů prof. Fingerlanda, který za tím účelem muzeu laskavě poskytl Fingerlandův ústav patologie. U těchto diapositivů bylo přiloženo několik torz vyvolaných filmů, na kterých jsem objevila vedle odborných a soukromých snímků, také záběry přístavby posluchárny (foto č. 1, 2), které s největší pravděpodobností nebyly dosud uveřejněny. Kvalita snímků bohužel utrpěla dobou, ale určitě stojí za shlédnutí. Tyto záběry jsou cenným dokumentem a svědkem proměn hradecké Fakultní nemocnice.

Mgr. Pavla Koritenská

Prof. MUDr. Štěpán Svačina, DrSc.
děkan Univerzity Karlovy v Praze – 1. lékařské fakulty

Prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc.
děkan Univerzity Karlovy v Praze – Lékařské fakulty Hradec Králové

si Vás dovolují pozvat na výstavu věnovanou

ZOO. VÝROČÍ NAROZENÍ KARLA ROKITANSKÉHO

královéhradeckého rodáka, slavného lékaře a vědce, významného patologa, filosofa a politika, který svá studia zahájil na Lékařské fakultě UK v Praze.

**Výstava, slavnostně zahájená dne 12. května 2004 v Akademickém klubu
1. lékařské fakulty UK ve Faustově domě, Karlovo nám. 40, Praha 2,
potrvá do 31. května 2004 a je přístupná denně od 11.00 do 18.00 hodin,
kromě sobot a nedělí.**

Výstava o životě a díle Karla Rokitanského autorů prof. Hvězdoslava Stefana, MUDr. Olgy Procházkové, prof. Ivo Šteinerja a PhDr. Josefa Bavora, slavnostně otevřená dne 3. března 2004 na Lékařské fakultě UK v Hradci Králové, byla přenesena do Prahy. Oproti královéhradecké expozici je výstava rozšířena o panel věnovaný významu Karla Rokitanského pro klinické obory, dále pak o přínos pražských lékařů na organizaci oslav spojených s odhalením pamětní desky v rodném městě Hradci Králové v roce 1879 a další zajímavé informace.

SLAVNOSTNÍ SHROMÁŽDĚNÍ K UCTĚNÍ PAMÁTKY KARLA ROKITANSKÉHO

Ve středu 3. března 2004 uspořádala královéhradecká Lékařská fakulta Univerzity Karlovy ve spolupráci s Fakultní nemocnicí, městem Hradec Králové a Fyziologickou a biologickou sekcí České lékařské společnosti J. E. Purkyně v Hradci Králové slavnostní shromáždění akademické obce k uctění 200. výročí narození královéhradeckého rodáka profesora Karla Rokitanského.

Slavnostní odpoledne se konalo ve velké posluchárně v budově teoretických ústavů Lékařské fakulty. Z důvodů pracovních povinností v zahraničí zastoupil nepřítomného děkana fakulty prof. MUDr. Vladimíra Paličku, CSc., proděkan prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc., který přivítal členy akademické obce, paní prorektorku Univerzity Karlovy prof. RNDr. Evu Kvasničkovou, CSc., představitele akademických institucí hradeckých fakult, představitele slovenských lékařských fakult z Bratislavy a Martina a představitele města zastoupené primátorem Ing. Oldřichem Vlasákem. Prorektorka Univerzity Karlovy pronesla ke slavnostnímu shromáždění zdravici, ve které popřála zdar jednání a vyslovila potěšení nad tím, že se akademická obec sešla v tak hojném počtu. Rovněž přítomnost primátora Ing. Vlasáka podtrhla význam akce. Primátor ve své řeči pozdravil přítomné a neopomněl vyjádřit význam Rokitanského pro Hradec Králové. V úvodním slově profesor Šteiner zdůraznil, že i když Karel Rokitanský převážnou většinu svého života prožil ve Vídni, nikdy nezapomněl na svůj český původ a vždy zdůrazňoval, že se narodil v Hradci Králové.

Se stěžejní přednáškou vystoupil emeritní profesor Univerzity Karlovy prof. MUDr. Hvězdoslav Stefan, CSc., vynikající dětský chirurg a urolog. Lze použít slova MUDr. Olgy Procházkové, která provázela účastníky setkání celým přednáškovým programem, že profesora Stefana můžeme považovat za největšího znalce Rokitanského. Profesor Stefan již před padesáti lety napsal dodnes nepřekonanou monografii o životě a díle Karla Rokitanského. Profesor Stefan se ve své přednášce soustředil na osobu Karla Rokitanského jako lékaře, filosofa a politika. Využil svých bohatých znalostí a plasticky představil život a práci tohoto královéhradeckého rodáka v téměř hodinu trvající přednášce pronesené spatra. Pro dokonalou představu o jednom z nejvýznamnějších představitelů lékařské vědy své doby prezentoval pestrou škálu dobových portrétů a jiných archivních dokumentů.

S následující přednáškou na téma Karel Rokitanský – studia na Karlově univerzitě v Praze a vztahy s J. E. Purkyněm vystoupil prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc. Profesor Šteiner ve své přednášce uvedl zajímavé údaje ze zápisu v matrice, zmínil se o gymnaziálním studiu Rokitanského v Hradci Králové a podrobně se zabýval curriculumem lékařského studia v Praze. Velkou pozornost věnoval vztahu Rokitanského a Purkyněho k rakousko-uherské monarchii. Prof. Šteiner uvedl, že význam Rokitanského je též dokumentován i tím, že Rakušané tomuto Čechovi vydali poštovní známky s jeho portrétem.

Přednášková část setkání byla ukončena vystoupením MUDr. Pavla Čecha ze 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy. Ve svém příspěvku se zabýval životem jména Rokitanský v lékařské vědě, konkrétně eponymem Rokitanský v lékařském

názvosloví poslední třetiny 20. století. Za použití audiovizuální techniky představil posluchačům výsledky své práce, shrnuté do velkého množství podrobných tabulek a dokumentující rozsáhlou četnost jména Rokitanský.

Po skončení přednáškové části slavnostního odpoledne se ve výstavních prostorách v prvním patře budovy teoretických ústavů uskutečnilo slavnostní zahájení výstavy o životě a díle Karla Rokitanského. Úvodní slovo při vernisáži pronesl proděkan prof. Šteiner. Kurátory výstavy byli profesor Stefan, MUDr. Procházková, profesor Šteiner a PhDr. Bavor, kteří především využili materiály z bohatého archivu prof. Stefana a materiály, které přivezli ze slavnosti ve Vídni. Součástí vernisáže byla i číše vína, s níž si zúčastnění mohli připít na velkou osobnost Karla Rokitanského a konverzovat kolem vystavených panelů. Výstava byla koncipována do těchto částí: Rokitanský v Hradci Králové, Rokitanský – univerzitní student, Rokitanský – patolog, Rokitanský a II. Vídeňská lékařská škola, Rokitanský – politik a reformátor lékařského studia, Rokitanský – filosof, Rokitanský – památka a pocty, Rokitanský – Vídeň 2004, Významná životní data.

Upřímné poděkování patří zejména MUDr. Olze Procházkové z Ústavu anatomie LF UK, která nejenom svým průvodním slovem účastníky setkání přednáškovým programem provázela, ale která se také významně zasloužila o uskutečnění tohoto zdařilého slavnostního setkání.

Na rozdíl od oslav konaných v působišti Rokitanského ve Vídni, kde byla celá slavnost koncipována spíše pro poučenou odbornou veřejnost, českých oslav se též zúčastnili studenti, kteří se tak mohli dozvědět i jiné podrobnosti o díle Karla Rokitanského, než se kterými se seznamují v odborné literatuře. Velmi potěšující byla hojná účast, a to jak z řad odborné veřejnosti, tak i z řad studentů Lékařské fakulty, přítomno bylo na 150 lidí.

Slavnostní shromáždění bylo důstojnou poctou památce velkého královéhradeckého rodáka.

*Mgr. Jiří Štěpán,
Kabinet dějin lékařství LF UK*

*Ze zahájení výstavy. Zleva: prof. I. Šteiner, MUDr. O. Procházková, prof. H. Stefan, PhDr. J. Bavor.
Foto Ing. Jiří Trojan*

Pod tímto strohým názvem se skrývá autobiografická výpověď MUDr. Karla Macháčka, který od roku 1948 trvale žije v britském Canvey Island. Naší veřejnosti je znám především jako nositel čestného ocenění Rytíř českého lékařského stavu, které mu bylo uděleno (byl pasován) dne 13. dubna 2002. (Curriculum vitae MUDr. Karla Macháčka uveřejnil Scan v 6. čísle z roku 2002 v článku „Univerzita Karlova si připomněla výročí 17. listopadu“).

Poprvé tato Macháčková kniha vyšla v roce 1989 pod titulem »Escape to England« ve Velké Británii při příležitosti 50. výročí mnichovské dohody. Jejím cílem bylo upozornit na osud jednoho z československých studentů, postižených důsledky těchto událostí. Vznikala ve druhé polovině osmdesátých let a psána byla s ohledem na anglickou veřejnost – tzn. se snahou přiblížit co nejvíce autorovu domovinu a s důrazem na objasnění okolností jeho přechodu na anglickou půdu.

Nyní, po patnácti letech, vychází znovu, tentokrát v doplněném českém vydání péčí Univerzity Karlovy v Praze. O její novou podobu se významně zasloužil vedoucí Archivu Univerzity Karlovy PhDr. Zdeněk Pousta.

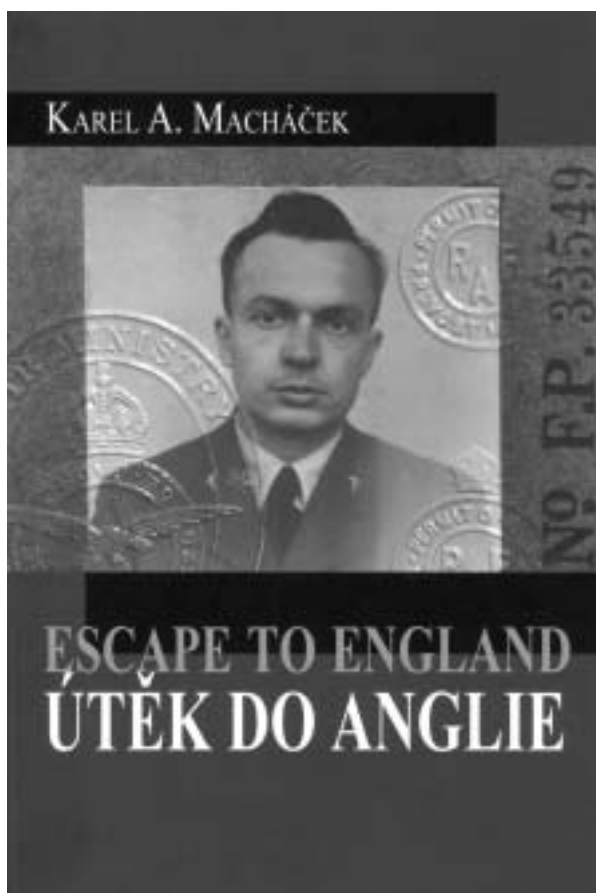
Oficiálně byla kniha představena na slavnostním setkání v mážhausu Karolina dne 26. listopadu loňského roku. V příjemné atmosféře knihu představil prorektor Univerzity Karlovy prof. MUDr. Josef Stingl, CSc., okolností jejího vzniku pak přiblížil sám autor. Mezi významnými hosty setkání byla i prorektorka UK prof. RNDr. Eva Kvasničková, CSc., a generálporučík čsl. letectva František Fajtl, někdejší pilot RAF a válečný druh autora knihy.

Výbornou náladu celé prezentace umocnilo vystoupení Dixielandu 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy pod vedením prof. MUDr. Jiřího Tichého, DrSc.

Zájemci o tento druh literatury se z Ma-

Útěk do Anglie

cháčkovy autobiografie dozvědí nejenom mnoho důvěrných údajů o autorově rodině, o jeho vztahu k místu mládí – jihu Moravy, ale současně se před nimi odvíjejí významné mezníky našich národních dějin 20. století. Na pozadí osobních prožitků autora je přiblížena atmosféra, ideje a ideály

1. ČSR, včetně kritických chvil její existence. Pro zdravotnickou veřejnost je jistě zajímavé přiblížení prvorepublikového studia medicíny, včetně jeho dokončení na britské lékařské fakultě (autor je jedním z 44 československých mediků, kteří svá studia dokončili za 2. světové války ve Velké Británii, navíc byl významným činovníkem exilového Ústředního svazu čsl. studentstva).

Knihou MUDr. Karla Macháčka je také ojedinělým svědectvím o působení čsl. zdravotníků – příslušníků čsl. zahraničních jednotek na Západě. Bez příkras rovněž vypovídá o poválečném Československu a poměrech v jeho armádě.

Dramatičnosti nepostrádá líčení druhého odchodu MUDr. Karla Macháčka z rodné země. Tušení neblahého vyústění poválečného vývoje v něm upevnilo rozhodnutí odejít z Československa. Ani první kroky v jeho druhé vlasti – Anglii – však nebyly snadné. A opět přitažlivé téma – britské zdravotnictví pohledem praktického lékaře.

České vydání Macháčkovy knihy již může obsahovat jistou satisfakci – část zachycující období po roce 1989. MUDr. Macháček pravidelně navštěvuje rodnou zemi (jeho sestra žije v Brně), vystupuje na veřejnosti jako přímý účastník II. čsl. zahraničního odboje a bývalý funkcionář studentského hnutí, který přispěl k tomu, že datum 17. listopadu 1939 se podařilo již v průběhu válečných let povýšit na mezinárodní symbol. Je známým hostem ve vysokoškolském prostředí, opakovaně navštívil i Vojenskou lékařskou akademii J. E. Purkyně v Hradci Králové.

České vydání knihy MUDr. Karla Macháčka je také jistě milým dárkem k jeho letošním 88. narozeninám.

Doc. PhDr. František Dohnal, CSc.

DĚKUJEME * DĚKUJEME * DĚKUJEME * DĚKUJEME * DĚKUJEME * DĚKUJEME * DĚKUJEME

V průběhu měsíce ledna 2004 poděkoval doc. MUDr. Leoš Heger, CSc., ředitel Fakultní nemocnice Hradec Králové, osobním dopisem za dlouholetou práci paní Ivě Mužíkové, dětské sestře Dětské kliniky.

Paní Iva Mužíková nastoupila do KÚNZ – Fakultní nemocnice Hradec Králové na Dětskou kliniku 1. srpna 1980 jako absolventka Střední zdravotnické školy v Trutnově, kde vystudovala obor

dětská sestra. Jako dětská sestra pracovala nejdříve ve směnném provozu v lůžkové části kojeneckého oddělení a později na JIP pro větší děti a kojence Dětské kliniky. V rámci dalšího vzdělávání absolvovala 17. 11. 1989 v IPVZ Brno pomaturitní specializační studium v úseku práce „Anesteziologie, resuscitace a intenzivní péče pro děti“. V dalším období paní Mužíková pracovala v ambulanci části Dětské kliniky. Ve Fakultní nemocnici Hradec Králové pracovala paní Iva Mužíková téměř 24 let. Pracovní poměr skončila 31. 3. 2004, kdy odešla do důchodu.

Odbor personálních vztahů FN

Most bývá někdy nazýván mladším bratrem cesty. Pomáhá nám překonávat překážky, přibližuje nás k cíli, usnadňuje nám život.

Brody, mělká místa v řečišti, nemohly pocestným sloužit po celý rok. Přesto je však celá řada obcí a měst dodnes nese ve svých názvech: Havlíčkův Brod, Vyšší Brod, Poděbrady, Frankfurt, Oxford. Stavět mosty se lidé naučili od samotné přírody.

Kladli na balvany v řečišti ploché kameny, aby bylo možné přejít vodní tok suchou nohou (britské clap bridges). Jiný způsob představovalo spojení břehů plochým kamenem (foto 1- Valcha). Jedním z nejstarších kamenných mostů, přetrvávajícím z doby neolitické kultury v Argolidě na Peloponnésu, je můstek na cestě, kterou stavěli dávní Pelasgové technikou vysunutí horních kvádrů a jejich zatížením (foto 2), tedy hrotitého oblouku, zdokonaleného na stavbách mykénských hradů. Proslulými mostaři byli Assyřané, Peršané a Řekové (Hérodotos v 5. stol. př. Kr. popisuje stavbu kamenného mostu v Babylónu, kdy stavitelé odvedli řečiště Eufratu).

Techniku klenutí mostů pomocí přitesaných kvádrů – klenádků, znali tajemní Etruskové. Dodnes je v Římě můstek ze 7. stol. př. Kr., na kterém je patrná dokonalá práce lidské ruky, přetrvávající bezmála tři tisíciletí. Římané, nejzdatnější technici a inženýři starověku, tento způsob stavby převzali a mistrovsky rozvinuli. Při stavbách silnic překonávali pomocí mostů vodní toky, z hor přiváděli vodu do měst pomocí akvaduktů, nad jejichž mohutností se tají dech. Akvadukty u Nîmes (foto 3), Tarragony a Segovii stojí dodnes. Obdivujeme důmysl a um stavitelů, domýšlejících způsob překonání překážek a dbajících při tom i na hodnoty estetické, eleganci a harmonii.

V Čechách, na místě brodu přes Vltavu, staví kamenný most první český král Vladislav I., snad ve spojitosti se svou korunovaci (kolem r. 1158). Nazván je podle královny manželky Judity. Stavba to byla pevná a ušlechtilá, 6 m široká, na 21 pilířích, dokončena v neuvěřitelně krátké době tří let. Její mohutný románský hranol, zachovaný ve sklepích poblíž mostu na malostranském břehu, je ozdoben skvělým, zcela výjimečným reliéfem, vrcholným dílem románského sochařství v Čechách. Tato ojedinelá práce evropského měřítka představuje klečícího muže před vladařem. Most strhla povodeň r. 1342 „přívalem vod a ker ledových, že z něho sotva čtvrtina zůstala...“ (foto 4).

V době vlády Přemysla Otakara II. (kolem r. 1250) staví bra-

trstvo benediktinů z Avignonu na Zlaté stezce most, překračující řeku Otavu. Tato raně gotická stavba je klenotem mezi českými mosty a dodnes je perlou města Písku (foto 5). O bezmála sto let později (r. 1333) staví pražští biskupové v Roudnici kamenný most na Labi. V průběhu třicetileté války byl zcela zničen a poslední zbytky pilířů vzaly za své při stavbě železnice na počátku minulého století.

Císař Karel IV. klade r. 1357 na staroměstském břehu základní kámen nového mostu, hodného královského města. Jeho stavitelem je Petr Parléř. Most se stává páteří mezi Hradem, arcibiskupstvím, katedrálou a městem s univerzitou. V té době je to jediný pevný přechod přes Vltavu, sloužící potřebám obchodu, válečných ta-

žení, slavnostních korunovačních průvodů aj. Nepřekonatelnou výzdobou s kulisou Hradu a Malé Strany se stává nejkrásnějším v Evropě (foto 6).

Mostařství se ve středověku v Čechách rozmohlo, neboť již r. 1379 je podle doložených pramenů postaven můstek v Dobřívě, sloužící jako přístupová cesta k nedalekému hamru (foto 6). Svůj název „Švédský“ získal v době třicetileté války, kdy přes něj byly z hamru dopravovány dělostřelecké koule a zbraně do švédského tábora.

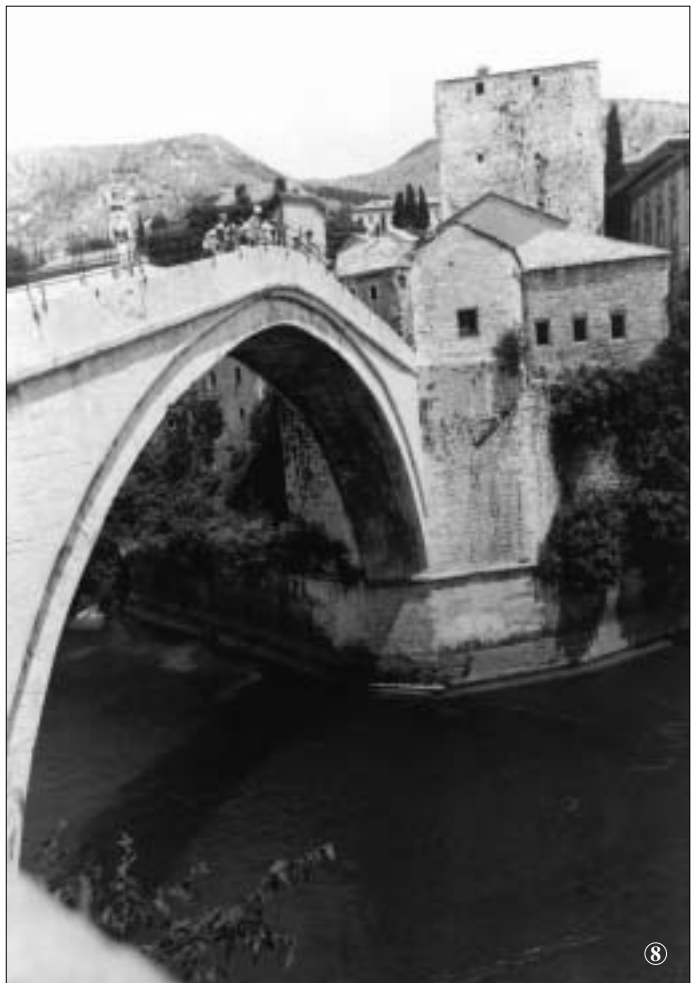
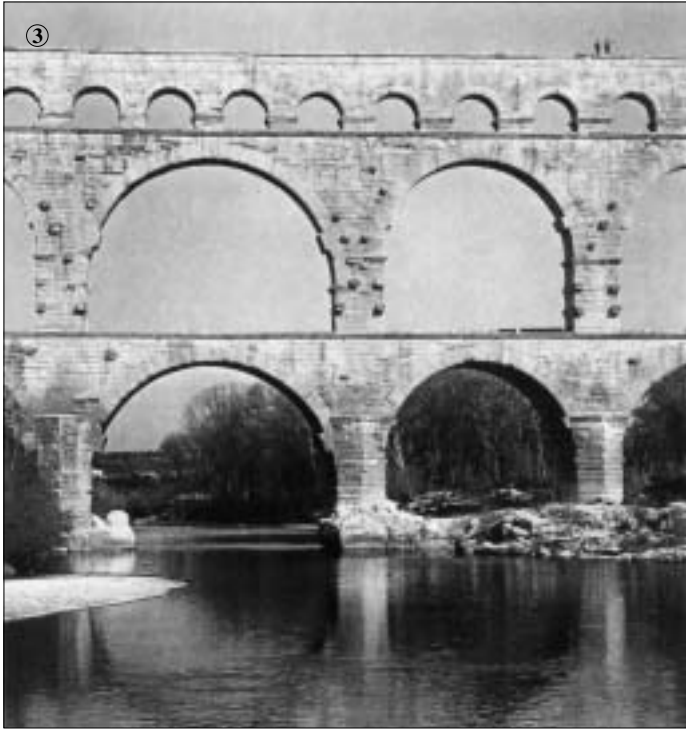
Most jako pojem vstupuje do místních pojmenování, např. ulice Mostecká, Na Můstku, kostel „Panny Marie pod řetězem na konci mosta“, či města Zámostí, Most, ale i Mostar v Hercegovině, kde nad řekou Neretvou se jako duha klene pýcha osmanské architektury (foto 8). Byl postaven v době rozkvětu turecké říše za vlády Solimana I. Velikého (kolem r. 1500) a sloužil obyvatelstvu pět století. V nedávné době byl zcela zničen dělostřelbou srbské armády při genocidě muslimů. Ale i v přeneseném smyslu se slovo „most“ stává významným: jsou mosty, jež vedou ke sblížení národů – umění, věda a sport.

Na závěr jeden anekdotický příběh o tom, jak v r. 1947 prof. Z. Nejedlý doporučoval, aby se naše země stala „mostem mezi Východem a Západem“. Jan Masaryk to tehdy komentoval: „...ano, ale pamatujeme, že se staneme mostem, po kterém se šlape.“

P.S. – Naše vyprávění skončilo v době renesance. O mostech barokních, empírových, secesních a dále samostatně o dřevěných mostních konstrukcích, zase někdy příště. Mějme k mostům úctu, važme si jich, chraňme je, zvláště ty historické.

Marcela a Jan Smitovi

PROF. LADISLAV CHROBÁK EMERITNÍM ČLEMEM MEZINÁRODNÍ SPOLEČNOSTI

Prof. MUDr. Ladislav Chrobák, CSc., dlouholetý pracovník Lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice v Hradci Králové, bývalý přednosta Oddělení klinické hematologie LF UK a FN HK, emeritní profesor Univerzity Karlovy, byl jmenován emeritním členem International Society on Thrombosis and Haemostasis. K této významné poctě panu profesoru Ladislavu Chrobákovi srdečně blahopřejeme.

VÝROČNÍ CENA MĚSTA UDĚLENA PROF. VLADIMÍRU BRZKOVI

Jedna z výročních cen města Hradec Králové – Cena Primus Inter Pares (první mezi rovnými) – byla dne 14. dubna 2004 udělena **prof. MUDr. Vladimíru Brzkovi, CSc.**, emeritnímu profesoru Univerzity Karlovy, bývalému přednostovi Chirurgické kliniky (1979 – 1985) a prvnímu přednostovi Kardiochirurgické kliniky (1985 – 1987). K tomuto významnému ocenění životního díla panu profesoru Vladimíru Brzkovi upřímně blahopřejeme.

PROF. MIROSLAV ČERVINKA ČLEMEM DOZORČÍ RADY GA UK

Rektor Univerzity Karlovy prof. Ing. Ivan Wilhelm, CSc., ve smyslu ustanovení Grantového řádu UK jmenoval s účinností od 1. ledna 2004 **prof. MUDr. RNDr. Miroslava Červinku, CSc.**, přednostu Ústavu lékařské biologie a genetiky Lékařské fakulty UK v Hradci Králové, členem Dozorčí rady Grantové agentury Univerzity Karlovy. Ke jmenování do této významné funkce panu profesoru Miroslavu Červinkovi srdečně blahopřejeme.

MUDR. LADISLAV HOSÁK, Ph.D., JMENOVÁN DOCENTEM

Po úspěšné obhajobě habilitační práce „Farmakoekonomika v psychiatrii“ a po proslovení habilitační přednášky „Nové poznatky v etiopatogenezi deprese“ na Lékařské fakultě UK v Hradci Králové byl **MUDr. Ladislav Hosák, Ph.D.**, odborný asistent Psychiatrické kliniky, jmenován rektorem Univerzity Karlovy v Praze s účinností od 1. března 2004 docentem pro obor psychiatrie. Panu docentu Ladislavu Hosákovi srdečně blahopřejeme.

NOVÁ MONOGRAFIE Z II. INTERNÍ KLINIKY

V nakladatelství Galén vyšla monografie „Akutní koronární syndromy“ autora **doc. MUDr. Radka Pudila, Ph.D.**, vedoucího lékaře kardiovaskulárního pracoviště II. interní kliniky Lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice v Hradci Králové. Kniha o rozsahu 94 s. je věnována zejména úloze cytokinů a adhezivních molekul v průběhu ischemie a reperfuze. K vydání monografie panu docentu Radku Pudilovi upřímně blahopřejeme.

Od počátku roku 2002 jsme mohli sledovat, jak za provizorním oplocením vyrůstá ze stavební jámy betonový skelet nového pavilonu interních oborů, jak postupně dostává tato novostavba svoji

KONTROLNÍ DEN

budoucí konečnou tvář. A mohli jsme také s obdivem sledovat, jak rychle budování rozsáhlého pavilonu probíhá – vždyť od zahájení vlastních stavebních prací v prosinci roku 2001 uplynulo do dnešních dnů jen necelých třicet měsíců. Co nám však vůbec nebylo dopřáno poznat, to je úsilí, jež bylo (a ještě bude) třeba vynaložit při technicko-organizačním zajištění zdárného průběhu této obrovité investiční akce. Proto jsem byl velmi rád, když jsem měl příležitost nahlédnout alespoň do jednoho zápisu z »kontrolního dne«, v pořadí již 51., ze dne 1. dubna 2004.

Mýlil by se, kdo by se domníval, že jediným úkolem takového kontrolního dne je posouzení včasného splnění a kvality dílčích prací. Stejně důležitým úkolem těchto periodických setkávání hlavních aktérů stavby je hledání optimální návaznosti jednotlivých činností. Že to i při nejpodrobnějších plánech nemusí být vždy snadné, o tom se patrně přesvědčil každý, kdo osobně zažil třeba jen rekonstrukci koupelny ve vlastním bytě. A v případě tak rozsáhlé stavby, jakou je pavilon interních oborů, to někdy může být i problém velice složitý. K dalším úkolům kontrolních dnů je pak možné řadit posouzení vhodnosti některých doplňujících stavebních materiálů, např. nátěrů, podlahových krytin atp., ale také hledání řešení v případě specifických požadavků budoucích uživatelů objektu, např. pokud jde o umístění výstupů energií a médií, o míru a způsob osvětlení atd.

Z každého řádku zápisu z 51. kontrolního dne je patrná snaha všech účastníků jednání o racionální řešení problémů s cílem zdárného dokončení stavby. Není rozhodně nadsázkou, když řeknu, že jsem při jeho čtení měl pocit, jako bych nahlížel do jedné z kapitol »kroniky tvůrčího díla«.

Děkujeme. PhDr. Vladimír Panoušek

scan

Redakční rada: doc. MUDr. Jiří Bittner, CSc., doc. PhDr. František Dohnal, CSc., MUDr. Ivan Drašner, Mgr. Martin Formánek, doc. MUDr. Herbert Hanuš, CSc., Ing. Rudolf Horák, prof. MUDr. Ladislav Chrobák, CSc., Ing. Eva Kvapilová, PhDr. Vladimír Panoušek, Jaroslava Pečenková, prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc., Mgr. Jiří Štěpán, Miroslav Všečetka.

Redakce: Fakultní nemocnice, 500 05 Hradec Králové, tel. 495 832 222 (tel. ve FN 2222)